

Masarykova univerzita

Pedagogická fakulta

Katedra historie

Z historie přerovského vzdělávání učitelek

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

doc. PhDr. František Čapka, CSc.

Vypracovala:

Jana Matulová

Brno 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena na Masarykově univerzitě v Brně v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

V Brně dne .....

.....

podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu Doc. PhDr. Františku Čapkovi, CSc. za jeho ochotu, podnětné rady a odborné připomínky, které mi poskytl při sestavování této práce.

Obsah

ÚVOD	5
1. Z HISTORIE MĚSTA PŘEROVA	6
2. OBECNÝ VÝVOJ ČESKÉHO ŠKOLSTVÍ	9
3. POČÁTKY ŠKOLSTVÍ V PŘEROVĚ DO ROKU 1950	12
4. UČITELSKÝ ÚSTAV	14
4. 1. Vznik učitelského ústavu	14
4. 2. Škola v letech 1907–1929	15
4. 2. 1. Učitelský sbor a žáci	20
4. 2. 2. Přijímací řízení	21
4. 2. 3. Maturitní zkoušky	22
4. 2. 4. Z událostí a akcí školy	23
5. VEŘEJNÁ ODBORNÁ ŠKOLA PRO ŽENSKÁ POVOLÁNÍ	26
5. 1. Vznik veřejné odborné školy	26
5. 2. Škola v letech 1919–1939	27
5. 2. 1. Učitelský sbor a žáci	31
5. 2. 2. Z událostí a akcí školy	33
5. 3. Škola v letech 1939–1949	34
5. 3. 1. Učitelský sbor a žáci	37
5. 3. 2. Z událostí a akcí školy	38
ZÁVĚR	39
SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY	41
A. Prameny	41
B. Literatura	41
RESUMÉ	43
PŘÍLOHY	44

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se zabývám přerovskými školami, které vzdělávaly budoucí učitelky v první polovině 20. století. Cílem této práce je podat souvislý a přehledný celek, který bude sledovat okolnosti vzniku obou škol, jejich vývoj a zánik. Konkrétně se jedná o učitelský ústav a Veřejnou odbornou školu pro ženská povolání v Přerově.

Hlavním důvodem, proč jsem si zvolila práci na toto téma, je fakt, že jsem v letech 2002–2006 navštěvovala přerovskou pedagogickou školu, která je úspěšnou pokračovatelkou obou zmíněných škol. Z vlastní zkušenosti vím, že její studenti o historii pedagogického školství v Přerově ví jen velmi málo, a proto jsem se snažila najít co nejvíce informací o předchůdcích pedagogické školy.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. První kapitola obsahuje základní informace o městě Přerově, které jsem čerpala především z knih „Přerov. Povídání o městě“ a „Dějiny města Přerova v datech“. Druhá kapitola shrnuje poznatky o obecném vývoji českého školství se zaměřením na sledovanou problematiku. Třetí kapitola pojednává o vývoji přerovského školství od jeho počátků do roku 1950. V pořadí čtvrtá kapitola se zabývá Soukromým ústavem ku vzdělávání učitelek v Přerově a na ni navazuje kapitola pátá, věnovaná Veřejné odborné škole pro ženská povolání v Přerově. Obě kapitoly jsou dále členěny na podkapitoly, ve kterých zmiňuji důležité události ve vývoji škol a informace o učitelském sboru a žácích.

K celkovému poznání mi posloužil uvedený seznam pramenů a literatury. Stěžejní informace jsem čerpala ve Státním okresním archivu v Přerově. Při práci jsem použila metody přímé, tedy čerpání informací přímo z pramenů a jejich následné třídění.

Z činnosti učitelského ústavu se zachovalo jen několik maturitních protokolů a dvě výroční zprávy, které popisují vývoj školy v celé délce jejího trvání. Podstatně širší pramennou základnu má odborná škola. Nejdůležitější byl fond „Veřejná odborná škola pro ženská povolání v Přerově 1919–1949“, kde jsem čerpala ze školní kroniky, výročních zpráv a školních katalogů. Z průzkumu těchto materiálů jsem zjistila, že poslední zápis ve školní kronice byl napsán v roce 1931. Informace o dalších letech jsou uvedeny pouze ve výročních zprávách a školních katalogích.

1. Z HISTORIE MĚSTA PŘEROVA

Město Přerov leží na řece Bečvě a svou zeměpisnou polohou zaujímá významné místo v centru Moravy. Název města pochází od slova „přerov“, které bylo původně společné všem Slovanům a znamenalo bažinu, jezero, rybník, eventuálně i přechod přes bažinatou řeku. Později byl přidán ještě jeden výklad slova „přerov“ - příkop ze slova „row“, předpona pře je chápána ve významu skrz, nebo také za.¹

První písemnou zmínku o Přerově nalezneme v listině olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka z roku 1141. Český král Přemysl Otakar II. povýšil Přerov na královské město v roce 1256. V době husitských válek se stal důležitým střediskem husitského hnutí na Moravě.²

Obnova města v druhé polovině 15. století souvisela s významným rodem Tovačovských z Cimburka, který měl město v zástavě od roku 1457 do roku 1470. Převzetím Přerova do pernštejnské držby v roce 1487 bylo ukončeno jedno z nejrušnějších období v dějinách města.³ Vrchol i tragický pád zažíval Přerov za vlády předáka moravské protestantské šlechty, vzdělaného Karla staršího ze Žerotína, v letech 1598–1636. Doba, po kterou byl majitelem Přerova, představuje jeden z vrcholů rozvoje města. O to tragičtější byla situace po Bílé hoře. Po vydání mandátů nařizujících opustit nekatolíkům zemi, pokud nepřestoupí na katolictví, došlo k vystěhovalectví i v Přerově. Většina obyvatel ale odejít nemohla, musela se smířit s nastalou situací a zpočátku naoko konvertovat.

Na podzim roku 1633 se Karel starší ze Žerotína vydal na cestu do Přerova, při pobytu zde onemocněl a zůstal na zámku až do své smrti, která jej zastihla 9. října 1636. Smrtí Žerotínovou se uzavřela jedna kapitola historie Přerova. Následné období 17. a 18. století přineslo Přerovu ve srovnání s předchozím vývojem bezvýznamnost jak na poli společenském a kulturním, tak i hospodářském. Teprve příjezd vlaku na přerovské nádraží před polovinou 19. století jako by symbolicky zahajoval další prudký rozmach města.⁴

Posledním majitelem přerovského panství byl od konce 18. století do roku 1848 rod Magnisů. Tito majitelé nebyli českého původu a do Přerova jezdili pouze na kon-

---

¹ *Přerov. Povídání o městě*. Přerov 2000, s. 11.

² *Dějiny města Přerova*. Přerov 1970, s. 151.

³ Tamtéž, s. 157.

⁴ *Přerov*. c. d., s. 28–30.

troly a lov zajíců. Rok 1848 přinesl řadu změn, spolu se zrušením poddanství se změnil výkon správy, doposud prováděný vrchnostenskými úřady. Zákonný předpis ze dne 17. března 1848, obecní zákon, stanovil zásadu, že základem svobodného státu je svobodná obec.⁵ V čele obce stál starosta. Prvním starostou města Přerova se v roce 1850 stal Lazar Gross.

V první polovině 19. století měl Přerov zemědělský a řemeslný charakter. Zavedením železnice do Přerova došlo postupně od druhé poloviny 19. století k rychlému hospodářskému růstu. Vybudování železničního uzlu vytvořilo z Přerova jednu z nejvýznamnějších železničních křižovatek v českých zemích.

Za dlouholetého starostování Františka Troppera, který zastával úřad v letech 1896–1910, došlo k výstavbě mnoha významných přerovských budov. V roce 1897 byla postavena městská elektrárna, která byla postupně rozšiřována. V roce 1900 byla zřízena městská plovárna. Také byl zajištěn dostatek pitné vody zřízením vodojemu v Přerově–Čekyni a položením vodovodního potrubí v roce 1903. O rok později došlo k úpravě městského parku Michalova. Ve školských záležitostech došlo k pokroku výstavbou měšťanských škol v ulici Palackého na přelomu století a o deset let později postavením školní budovy pro dívčí veřejnou školu obchodní, pedagogium a mateřskou školu v ulici Boženy Němcové.⁶

Je pravděpodobné, že při rozvažování koho zvolit dalším starostou byla důležitá skutečnost, že se s definitivní platností mělo rozhodnout o výstavbě nemocnice. Z toho důvodu byla osoba lékaře jakousi zárukou úspěchu. Byl jím tedy zvolen MUDr. Donát Tichý. Stavba nemocnice byla zahájena roku 1911 a její slavnostní otevření proběhlo v březnu 1913.

Po ukončení stavby budovy městské veřejné nemocnice se jednalo o účelné vyřešení nové elektrárny, prováděla se novostavba budovy průmyslové školy, město zřídilo svůj pohřební ústav, získalo žerotínský zámek do vlastnictví, byl zřízen městský sirotčinec. Uskutečnění dalších projektů zabránila válka, která s sebou přinesla nutnost řešit jiné problémy.⁷

Po první světové válce bylo třeba řešit bytovou a zásobovací krizi a také finanční potíže obce. Podařilo se postavit mnoho obytných staveb, nadstavby škol, rekon-

---

⁵ Tamtéž, s. 31.

⁶ Tamtéž, s. 39–40.

⁷ Tamtéž, s. 42.

strukce městských elektrárenských podniků a vodárny. Byla také dojednána stavba úředních budov pro poštu, politickou správu, soud a finanční úřady.

Léta 1923–1927 lze charakterizovat jako dobu hospodářské konsolidace. Byla financována stavba 160 bytů, dalších místností pro sociální instituce a 14 obchodů v Kratochvílově ulici. Byl dán podnět k opravě zámku za účelem následného předání muzejním účelům.

Za působení starosty Richarda Kleibera v letech 1931–1938 byly vystavěny, resp. dohotoveny most Čs. legií, betonová lávka přes Bečvu u Michalova, městský chudobinec, budova pro městskou vodárnu, hasičský sbor a Červený kříž, několik obytných domů, školy ve Štefánikově ulici, vybudovány podjezdy u Předmostí a u nádraží, zveleben park Michalov. Dále se zasloužil o otevření obchodní akademie v roce 1934, položil základní kámen ke stavbě nové sokolovny roku 1935 a podílel se na úspěšném průběhu Středomoravské výstavy v roce 1936. Dne 31. ledna 1938 se ze zdravotních důvodů vzdal funkce starosty.⁸

Ani druhá světová válka nepřinesla přerovskému železničnímu uzlu nějaké větší poškození kolejí nebo vozového parku. Přerov byl pro německé okupanty velmi důležitý z hlediska strategického významu. Když se druhá světová válka začala chýlit ke konci, Němci se snažili evakuovat co nejvíce vojáků a civilních obyvatel německé národnosti na západ. Prakticky všechny železniční trasy z Moravy do Čech procházely Přerovem, proto se jej Němci rozhodli udržet ve své moci co nejdéle. Odvážní přerovští povstalci se jim v tom pokusili zabránit.

Přerovské povstání začalo 1. května 1945 v ranních hodinách, kdy se v Přerově rozšířila mylná zpráva o kapitulaci německých vojsk. Vyvolala mezi občany obrovské nadšení a touhu pomstít se nenáviděným okupantům. Po počátečním zaváhání se Němci rozhodli vyřešit situaci silou a v odpoledních hodinách získali kontrolu nad městem. Bylo vyhlášeno stanné právo. Následující den bylo popraveno 21 osob na střelnici v Lazcích u Olomouce. Ke konci války kladli Němci nálože a připravovali tak zničení mostů, elektrárny, telefonní ústředny a vodárny. V ranních hodinách 8. května se ozvaly ohlušující detonace. Následkem explozí byly zničeny mosty a přerušeny dodávky elektrické energie a vody. Po vyhození Tyršova mostu do povětří před pátou hodinou se Němci stáhli směrem k Olomouci a město zůstalo volné.⁹

---

⁸ Tamtéž, s. 45–48.

⁹ DRECHSLER, A.; FIŠMISTROVÁ, V.; LAPÁČEK, J.: *Dějiny města Přerova v datech*. Přerov 2006, s. 133.

2. OBECNÝ VÝVOJ ČESKÉHO ŠKOLSTVÍ

Na Moravě i v Čechách jsou v 16. století zakládány bratrské školy, kde se vyučuje sedmero svobodných umění a jazyky. Po třicetileté válce došlo k úpadku slibně se rozvíjejícího českého školství a obrat v reformě škol nastal až za Marie Terezie v letech 1740–1780 a za jejího syna Josefa II. vládnoucího v letech 1780–1790. „*Lze plným právem říci, že se teprve za její vlády rodí všestranná a úplná soustava školství novodobého, k němuž všechny předchozí instituce byly jen přípravou a úvodem.*“¹⁰

V roce 1774 byl vydán všeobecný školní řád, kde byla spolu s problematikou rozvoje elementárního školství poprvé systematicky řešena příprava budoucích učitelů. Absolvent hlavní nebo normální školy, který měl o učitelství zájem, se mohl přihlásit u ředitele hlavní nebo normální školy do preparandie neboli učitelského kurzu. Podrobil se přijímací zkoušce a po tříměsíčním kurzu mohl být ustanoven pomocníkem na škole venkovské, po šestiměsíčním kurzu měl právo na místo pomocníka ve městě. V preparandích se budoucí učitel připravoval po stránce teoretické, kdy se seznamoval s pedagogikou a didaktikou a po stránce praktické, když hospitoval u zkušených učitelů.¹¹

Dne 17. srpna 1848 vydalo ministerstvo nařízení, které se týkalo zkvalitnění přípravy učitelů. Bylo jednoznačně stanoveno, že budoucí učitel musí dovést 16 let a prokázat znalost ze čtyř tříd hlavní školy nebo ze čtyř tříd latinské školy. Učitelský kurz byl jednoletý. O necelý rok později, v červnu 1849, vydalo ministerstvo dekret o prodloužení učitelských kurzů na dva roky s tím, že druhý rok má být převážně zaměřen na praktický výcvik. Po absolvování tohoto kurzu pak budoucí učitel musel skládat jak praktickou, tak i teoretickou zkoušku.¹²

Politické vření na konci šedesátých let se velmi příznivě dotklo i školního systému. Vydané zákony z let 1868 a 1869 v oblasti školství znamenaly značný pokrok. Říšský školský zákon ze dne 14. května 1869 platil v našich zemích prakticky až do roku 1948. Ustanovil osmiletou povinnou školní docházku pro chlapce i dívky a zesvětlil školu. Pro kvalitnější vzdělání učitelů byly založeny místo původních preparand čtyřleté učitelské ústavy, které byly počítány do kategorie středních škol.¹³

¹⁰ DĚDINA, V.: *Československá vlastivěda*. 10. díl, Osvěta. Praha 1931, s. 12.

¹¹ VESELÁ, Z.: *Vývoj české školy a učitelského vzdělání*. Brno 1992, s. 10.

¹² Tamtéž, s. 28.

¹³ *Přerov*. c. d., s. 156.

Především bylo stanoveno, že ústavy budou odděleny podle pohlaví žactva a že se vedle pedagogií udržovaných státem připouštějí také ústavy soukromé, jejichž statut musí být schválen ministerstvem školství. Pro praktický výcvik studentů byla při každém ústavu cvičná škola obecná. Po ukončení čtyřletého studia byla jako v jiných středních školách závěrečná maturitní zkouška za předsednictví člena zemské školní rady, po které bylo kandidátům vydáváno vysvědčení dospělosti.¹⁴

Tato zkouška umožňovala absolventům dočasné postavení učitele obecné školy. Pokud chtěli dosáhnout definitivního postavení ve školní službě, museli se po dvouleté praxi, podrobit zkoušce učitelské působnosti před některou zkušební komisí.¹⁵ Na ženských učitelských ústavech se připravovaly na učitelské povolání ženy, které však po provdání nesměly učit.

Vedle čtyřletých učitelských ústavů existovaly také dvouleté odborné učitelské ústavy, které poskytovaly vzdělání pro budoucí učitelky domácích nauk a pro učitelky na školách mateřských.

Podobně jako jiné vrstvy obyvatelstva i učitelstvo vítalo zrod nového státu s velkými nadějemi na zlepšení svého existenčního zabezpečení i na zvýšení veřejné péče o lidové školství. Objevovaly se snahy směřující k provedení zásadní reformy učitelského vzdělání zřízením fakult pro vzdělání učitelů národních škol při univerzitách.¹⁶

Po dlouhých průtazích byl dne 13. července 1922 vydán tzv. malý školský zákon, jehož platnost se vztahovala na celé území republiky. Malý školský zákon zavedl osmiletou školní docházku pro celou republiku, zrušil úlevy ve školní docházce, snížil počty žáků ve třídě, zavedl koedukaci na všech stupních škol, uznal rovnost učitelů a učitelek před zákonem. Jelikož tento zákon nepřikročil k řešení základních otázek, zůstal až do roku 1948 v podstatě jediným komplexním zákonným podkladem v našem školství říšský zákon z roku 1869.¹⁷

Zatímco do roku 1918 byly na našem území jen čtyři střední školy dívčí, rovnocenné se školami chlapeckými, a dívky se musely spokojit buď s návštěvou lyceí, nebo s hospitacemi na středních školách chlapeckých, bylo ve školním roce 1927/28 v Československu celkem 34 dívčích středních škol. Zvláštní pozornost byla tehdy

---

¹⁴ DĚDINA, V.: c. d., s. 98.

¹⁵ Tamtéž, s. 112.

¹⁶ ŠTVERÁK, V.: *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha 1983, s. 304.

¹⁷ Tamtéž, s. 310–311.

věnována dívčímu školství, mezi nimi hlavně odborným školám pro ženská povolání.¹⁸

Během druhé světové války zahynulo následkem nacistického teroru na tři sta tisíc československých občanů, mezi nimi i mnoho učitelů, profesorů a studentů. Již během války, kdy ještě zdaleka nebyl jasný její výsledek, připravovali pokrokový čeští a slovenští učitelé plány na vybudování školství v obnovené republice.

Zákon č. 100 ze dne 9. dubna 1946 ustanovil, že při všech univerzitách v českých zemích i na Slovensku se zřizují pedagogické fakulty. Od školního roku 1946/47 byly zřízeny pedagogické fakulty při univerzitách v Praze (s pobočkami v Českých Budějovicích a Plzni), dále v Brně, Olomouci a Bratislavě. Učitelské ústavy byly postupně rušeny a učitelé v činné službě si mohli zvýšit kvalifikaci v doplňujícím studiu na pedagogických fakultách. Úkolem nových vysokých škol bylo vzdělávat kandidáty učitelství škol všech stupňů a druhů kromě škol vysokých. Vzdělání učitelů tak poprvé dostalo vysokoškolský charakter.¹⁹

Školský zákon z roku 1948 zavedl jednotnou školu, která byla rozdělena na tři stupně. První stupeň tvořila národní škola (1. – 5. ročník), druhý stupeň čtyřletá škola střední (6. – 9. ročník) a třetí stupeň tvořily školy povinné a výběrové. Při reorganizaci československého školství podle zákona z roku 1953 byl zrušen zákon vydaný roku 1946. Pedagogické fakulty se tak od 1. září 1953 přeměnily na Vyšší pedagogické školy. Učitelky mateřských škol byly podle tohoto zákona připravovány na pedagogických školách.²⁰

---

¹⁸ KOPÁČ, J.: *Dějiny školství a pedagogiky v Československu*. Brno 1971, s. 114.

¹⁹ ŠTVERÁK, V.: c. d., s. 356–357.

²⁰ Tamtéž, s. 358–359.

3. POČÁTKY ŠKOLSTVÍ V PŘEROVĚ DO ROKU 1950

Před třicetiletou válkou byly v Přerově dvě školy. První byla škola farní, která se po válce stala školou katolickou a škola bratrská, která se těšila přízni přerovské vrchnosti i zámožných občanů. Navštěvoval ji mimo jiné v 30. letech 16. století i Jan Blahoslav, nejvýznamnější česká kulturní osobnost tohoto století. Na počátku 50. let zde snad i dva roky vyučoval. Čeští bratři byli v té době nejsilnější náboženskou skupinou a podstatně ovlivňovali život města a jeho okolí. V porovnání s evangelíky byli zámožnější a jejich škola byla navštěvována dětmi z bohatých panských, rytířských a měšťanských rodin. Vyučovali zde nejvzdělanější a nejzkušenější kněží a pedagogové, jako např. Jan Amos Komenský. Třicetiletá válka bohužel ukončila tuto významnou éru českých bratří v dějinách Přerova.²¹

Josefínské zákony postavily mnohá města i vesnice před neřešitelný problém – kam školáky umístit. Přerovská farní škola se přeměnila v triviální školu. Vliv římsko-katolické církve však stále trval. Postupem doby škola velmi zchátrala. Proto se v roce 1682 městská rada rozhodla postavit novou školu. Tento záměr se však uskutečnil až roku 1748, kdy byla ve dnešní Blahoslavově ulici č. 72 postavena nová budova s jednou třídou a bytem pro rektora a jeho pomocníka.

Po čtyřiceti letech byla v dosavadní školní budově přistavena další třída. A tak v roce 1788 měl Přerov již dvoutřídní školu. Bylo v ní umístěno 246 dětí (134 chlapců a 112 děvčat) a vyučovalo se zde německy. V důsledku nedostatku místa chlapci chodili do výuky dopoledne, dívky pak odpoledne.²²

Přerovská školní budova 2. září 1831 vyhořela. Proto se prozatímně vyučovalo v soukromí na Dolním náměstí č. 80 a Horním náměstí č. 6, později v pronajatém Řepkově domě č. 115. Za tohoto neutěšeného stavu město zakoupilo nedostavěný dům na Dolním náměstí, přistavilo první patro a zřídilo tak novou hlavní dvoutřídní chlapeckou školu s dvorem i zahradou. K dalšímu požáru školy došlo 30. července 1849. Chlapci a děvčata se proto museli učit společně. Po nutných opravách se později škola rozšířila na čtyřtřídní prozatímní farní školu, pak pětitřídní veřejnou a v roce 1873 již šestitřídní školu.

Mimo tuto školu se nacházela na Šířavě od 70. let 18. století druhá škola, dlouho umístěná v soukromí, kterou navštěvovali žáci ze Šířavy, Želatovic, Kozlovic

²¹ *Přerov. c. d.*, s. 149–150.

²² *Tamtéž*, s. 153.

a Újezdce. Od 18. století byla v Přerově také židovská škola. Děvčata se vyučovala samostatně po dostavění kláštera v roce 1858 u sester III. řádu sv. Františka na Šířavě.²³

Od poslední třetiny 19. století navázal Přerov na slavnou školskou tradici započatou v 16. století a na začátku 17. století. Během několika let se rozrostla rozsáhlá síť mateřských, obecných, měšťanských, pokračovacích a středních škol.

Nejstarší střední školou v Přerově je gymnázium, které bylo založeno roku 1870. V roce 1877 byla postavena honosná budova na Komenského třídě, kde se tato třetí nejstarší česká střední škola na Moravě nachází dodnes. Další střední školou byla Zemská střední hospodářská škola, založená v roce 1874. Roku 1889 bylo povoleno zřízení odborné školy strojnické. V roce 1900 byla otevřena Obchodní škola gremiální.

Výchovu a vzdělávání budoucích učitelek v první polovině 20. století poskytovaly v Přerově tři školy. Byl to již v úvodu zmíněný učitelský ústav a Veřejná odborná škola pro ženská povolání, kterými se budu podrobněji zabývat v následujících kapitolách. Třetí školou byla Soukromá odborná škola pro ženská povolání sester Neposkvrněného Početí P. Marie s právem veřejnosti v Přerově, která byla založena roku 1926. Navštěvovalo ji přibližně 35 žákyně ročně. Rodinná škola byla pod společnou správou spolu s ostatními školami, které klášter vydržoval. Na škole se učilo podle osnov pro rodinné školy, navíc se vyučovalo nepovinnému náboženství a němčině. Ve školním roce 1941/42 Němci školu uzavřeli, žákyně I. a II. ročníku byly pro školní rok 1942/43 přeřazeny na Veřejnou odbornou školu pro ženská povolání v Přerově. Po válce nebyla klášterní rodinná škola obnovena.²⁴

Nebývalý rozvoj školství v Přerově od 70. let 19. století jasně dokazuje význam města v celonárodním měřítku a potvrzuje, že je oprávněné rčení: Přerov – město Komenského.²⁵

---

²³ Tamtéž, s. 155.

²⁴ CEKOTA, V.: *Inventář Soukromá odborná škola pro ženská povolání sester Neposkvrněného Početí P. Marie s právem veřejnosti Přerov 1926–1941*. Státní okresní archiv Přerov (dále jen SOKA Přerov), 1976.

²⁵ *Přerov. c. d.*, s. 163.

4. UČITELSKÝ ÚSTAV

Až v 19. století navázalo město Přerov na tradici vynikajícího školství, které bezesporu v 16. století mělo. S rozvojem průmyslu ve městě stoupala i potřeba kvalitních učitelů, kteří byli pro své povolání připravováni v učitelských ústavech zakončených maturitou s právem veřejnosti.²⁶

4. 1. Vznik učitelského ústavu

Počátky pedagogického školství v Přerově spadají do doby před první světovou válkou. Hlavní zásluhu o zřízení Soukromého ústavu ku vzdělávání učitelek s českou řečí vyučovací v Přerově měl spolek Pokrokové dívčí pedagogium v Olomouci, který roku 1907 získal od ministerstva kultu a vyučování příslušné povolení. Pro město Přerov to byla radostná zpráva, kterou první telegraficky sdělil tehdejší říšský poslanec profesor T. G. Masaryk. Vznikl tak čtvrtý soukromý ústav na Moravě, který vzdělával učitelky vesměs pro obecné školy. Správou nového ústavu byl pověřen školní rada František Polák.

Zdálo se, že nic nebrání zahájení pravidelného vyučování. Rada města Přerova, která se zavázala smlouvou, že poskytne ústavu místnosti, světlo, teplo a potřebné zařízení učeben, ale od svého původního slibu odstoupila. Přerovské školy byly přeplněné, proto městská rada doporučila, aby si spolek vyhledal vhodné místnosti sám. Jeho členové téměř měsíc usilovně hledali, až 29. srpna našli místnost v Havlíčkově ulici č. 6. Místnost se sice našla, ale bylo ji potřeba upravit ke školním účelům.²⁷

Počátky přerovského učitelského ústavu byly těžké a ústav dlouho hledal svou tvář, i když dostával velkou pomoc od přerovského gymnázia tím, že tehdejší ředitel Vincenc Vávra propůjčoval ústavu své nejlepší profesory.²⁸

---

²⁶ BÁRTKOVÁ, I.: Pedagogické školství v našem městě. *Zpravodaj města Přerova*, 1990, s. 245.

²⁷ Kronika ústavu. In: *I. zpráva soukromého ústavu ku vzdělávání učitelek v Přerově za šk. r. 1907/08–1916/17*. Přerov 1917, s. 6.

²⁸ VYPLELÍK, V.: Z historie přerovského učitelského vzdělávání. In: *Výroční zpráva Pedagogické školy v Přerově za šk. r. 1974–75*. Přerov 1975, s. 17.

4. 2. Škola v letech 1907–1929

Školní rok byl zahájen 21. září 1907. Nejprve proběhla slavnostní mše svatá „Veni Sancte“ za účasti 47 žákyň a čestných hostů a po službách božích byl studentkám přečten kázeňský řád.

Zařízení ústavu bylo z počátku velmi skrovné. Vyučování probíhalo v jedné z upravených místností v Havlíčkově ulici č. 6. Další místnost sloužila za sborovnu, menší místnost za ředitelnu. V prvním poschodí patřila ústavu ještě jedna malá místnost na učební pomůcky. V hodinách tělesné výchovy se užívala tělocvična měšťanské školy. Na bohoslužby v neděle a ve svátky chodily studentky do šířavského kostela, později společně s gymnáziem do kostela farního.²⁹

Ve školním roce 1909–1910 bylo povoleno užívání obecné dívčí školy v Přerově jako školy cvičné. Ústav měl poprvé dva ročníky, proto byla sborovna upravena na novou učebnu. Tento stav byl pouze provizorní, protože se stavěla nová budova, kde se měl ústav v říjnu 1909 přestěhovat.

Nutné dodatečné stavební práce způsobily, že teprve 24. března 1910 budova vyhovovala předpisům stavebního řádu a školního zdravotnictví a bylo vydáno povolení tuto stavbu používat. O velikonočních prázdninách byl ústav přestěhován a 30. března 1910 proběhlo první vyučování v nové budově, v níž město bezplatně poskytovalo ústavu místnosti, osvětlení a teplo. Tato nově postavená školní budova v ulici Boženy Němcové byla od roku 1910 sídlem nejenom učitelského ústavu, ale také Pětitřídní veřejné školy dívčí a pomocné školy.³⁰

„Ve druhém poschodí budovy byl náš učitelský ústav. Měl pěkné, velké a slunné třídy. Tři byly samostatné, pak tu byla fyzikální posluchárna, kreslárna a hudební síň. Posluchárna měla stupňovitě umístěné lavice, v popředí dlouhý stůl i s vodovodem pro pokusy a černé široké rolety pro větší zřetelnost pokusů s elektřinou. Kreslárna měla židle a široké stoly. Na stěnách v jednoduchých rámečcích visely naše vlastní výtvary.“³¹

Pro ubytování žákyň zřídila správa ústavu v roce 1909 penzionát v domě dr. Quida Houby na Žerotínově náměstí č 12, který byl pro tyto účely upraven. Byla to krás-

²⁹ Kronika ústavu. In: *1. zpráva soukromého ústavu ku vzdělávání učitelek v Přerově za šk. r. 1907/08–1916/17*. Přerov 1917, s. 7.

³⁰ Tamtéž, s. 10.

³¹ WERTHEIMROVÁ, J.: Na přerovském státním koedukačním ústavu učitelském před padesáti lety. In: *Výroční zpráva Pedagogické školy v Přerově za šk. r. 1974–75*. Přerov 1975, s. 23.

ná budova se secesním nábytkem a velkou zahradou. Nacházela se zde také společná čítárna a knihovna. Zdá se, že o ubytování nebyl velký zájem, protože byl pensionát po dvou letech zrušen.³²

Ústav měl několik let soukromý charakter. Školné činilo 240–250 korun za rok, ubytování a stravování v pensionátu 600 korun ročně. Za léky a ošetřování lékaři platily studentky 25 korun ročně. Na chod školy přispívaly různé organizace, ale také jednotlivci. Původně vydržoval učitelský ústav spolek Pokrokové dívčí pedagogium v Přerově. V roce 1916 měl dva čestné členy, 57 zakládajících a 698 přispívajících členů na celé Moravě. K podporování chudých žáků byl založen 24. února 1917 podporovací spolek, který měl 13 zakládajících členů a 88 členů přispívajících. Kromě podpor obdržely potřebné studentky také stipendium.

Učitelský ústav přijímal žákyně z IV. třídy střední a měšťanské školy a vzdělával je ve čtyřech ročnících dvěma směry: poskytoval všeobecné vzdělání vyššího stupně odpovídající 5. – 8. třídě střední školy, navíc se vyučovalo vychovatelství, vyučovatelské a pedagogické praxe na obecných školách.³³

Úroveň všech tehdejších ústavů nebyla valná, i když první pohled na vyučovací náplň by hovořil spíše o opaku – matematika, přírodopis, pedagogika, psychologie, dějiny, literatura, němčina či francouzština, hra na hudební nástroj a zpěv. Výuka však byla povrchní, zaměřená spíše na metodiku, v podstatě se neklasifikovalo, záleželo na zájmu a chuti žákyně. Vyučovací předměty se střídaly nepravidelně, často bylo odpřednášeno celé téma najednou.³⁴

Učební osnova pro učitelské ústavy byla vyhlášena organizačním statutem ze dne 31. července 1886, podle něhož byl upraven organizační statut pro přerovský ústav, schválený výnosem c. k. zemské školní rady ze dne 17. listopadu 1907. Podle tohoto statutu byl otevřen první ročník vždy každým druhým rokem. V letech, kdy neotevíral první ročník Přerov, otevíral jej ústav ve Valašském Meziříčí. Ve statutu byly dále uvedeny vyučovací předměty s příslušným počtem vyučovacích hodin, úkoly k písemným pracím z jazyka českého a německého a zavedené učebnice.³⁵

---

³² Kronika ústavu. In: *1. zpráva soukromého ústavu ku vzdělávání učitelek v Přerově za šk. r. 1907/08–1916/17*. Přerov 1917, s. 23.

³³ BENÍŠEK, E.: Školství v Přerově. In: *Vlastivědný sborník pro mládež župy olomoucké, 1924–25*, s. 11.

³⁴ BÁRTKOVÁ, I.: c. d., s. 245.

³⁵ Kronika ústavu. In: *1. zpráva soukromého ústavu ku vzdělávání učitelek v Přerově za šk. r. 1907/08–1916/17*. Přerov 1917, s. 25.

Tab. 1.: Předměty a počet vyučovacích hodin - povinné předměty.³⁶

Vyučovací předměty	Počet týdenních hodin v ročníku				Celkem
	1.	2.	3.	4.	
Náboženství	2	2	2	2	8
Pedagogika a praktická cvičení	-	2	5	9	16
Vyučovací jazyk	4	4	4	4	16
Zeměpis	2	2	2	1	7
Dějepis	2	2	2	1	7
Aritmetika a nauka o tvarech měřických	3	3	2	1	9
Přírodopis	2	2	1	1	6
Přírodopyt	2	2	2	1	7
Krasopis	1	-	-	-	1
Kreslení od ruky	2	2	2	1	7
Všeobecná nauka o hudbě a zpěvu	2	2	2	2	8
Ženské ruční práce	2	2	2	2	8
Tělocvik	2	1	1	1	5
Celkem	26	26	27	26	

Tab. 2.: Předměty a počet vyučovacích hodin - nepovinné předměty.³⁷

Vyučovací předměty	Počet týdenních hodin v ročníku				Celkem
	1.	2.	3.	4.	
Německý jazyk	3	3	3	3	12
Hra na housle	2	2	2	2	8

První světová válka přerušila slibný vývoj pedagogia. O prázdninách ředitel ústavu vyzval zákyně, aby se zúčastnily obecně prospěšných činností. Do všech místních novin byla zaslána výzva tohoto znění (18. srpna 1914):

„Chovanky dívčího pedagogia přerovského vybízejí se ředitelstvím, aby dle svých sil činně spolupůsobily při dobrovolném konání služeb v zájmu všeobecnosti, zejména při výpomoci na poli charitativním, při hospodářských a domácích pracích v rodinách osob k vojenské službě povolanych a v nemocnicích, při dozírání a zaměstnání postrádajících dozoru, v podnicích dobročinných, při šití pro nemocnice, při podpoře snah Červeného kříže a jin. akcí pomocných, při nichž součinnost chovaneček může přijíti v úvahu. Přihlášky písemné i ústní přijímá ředitelství. Chovanky,

³⁶ Tamtéž, s. 25.

³⁷ Tamtéž, s. 26.

*keré snad již v naznačeném směru činný byly neb jsou, podejtež o tom ředitelství písemnou zprávou.*³⁸

Aktivita studentek však nebyla podle jejich pozdějších svědectví tak velká, jak se jí snaží z pochopitelných taktických důvodů vyličít výroční zpráva z roku 1917 v článku *Projevy loajality*.³⁹

Budova školy byla na počátku války zabrána armádou a upravena na vojenskou nemocnici. Městská rada poskytla ústavu místnosti v budově gymnázia. Sotva se ústav do těchto nových místností přestěhoval, byla celá gymnazijní budova 14. září 1914 zabrána vojskem a ústav se musel znovu stěhovat. Dne 17. září městská rada poskytla ústavu tři místnosti v bývalé obecné škole dívčí na Dolním náměstí, do nichž se ústav nastěhoval. Dne 21. září začalo pravidelné vyučování všech předmětů mimo tělocvik, pro který nebylo v žádné budově volné tělocvičny. Byl tedy veden teoreticky až do doby, kdy byla upravena tělocvična v obecné škole chlapecké, kterou ústav používal společně s gymnáziem a se školou měšťanskou. Od 21. října se vyučovalo všem předmětům v plném rozsahu. Jelikož byla válka a vyučovalo se v provizoriu, tak i vyučování bylo provizorní.⁴⁰

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 se upravily osnovy. Nový svobodný stát si uvědomil význam vzdělaného učitele a věnoval tomuto úseku školství větší pozornost. Ani v nové republice nedošlo k radikální reformě učitelského studia, nepřešlo se k vysokoškolskému studiu, ale v podstatě byla zreformována stará osnova. Osnovy, které platily ve 20. letech, zredukovaly náboženství na jednu hodinu týdně v prvním ročníku, byla odstraněna hra na varhany a hra na klavír a pro všechny zavedena hra na housle jako povinná. Některým předmětům bylo přidáno vyučovacích hodin, zvláště pak přírodním vědám a kreslení. Nově bylo zavedeno rukodělné vyučování a druhý zemský jazyk, tj. pro Čechy němčina jako jazyk povinný. Osnovy však byly značně přetíženy, např. v dějepisu při stejné osnově jako v analogických ročnících středních škol bylo o čtyři až šest hodin méně.⁴¹

Dne 30. ledna 1919 se ústav nastěhoval opět do místností v budově dívčí obecné školy. Původní název ústavu se několikrát změnil. Po dlouhou dobu se udržoval název *Soukromé dívčí pedagogium*, v roce 1919/20 byl název změněn na *Ženský ústav*

---

³⁸ Tamtéž, s. 20.

³⁹ VYPLELÍK, V.: c. d., s. 19.

⁴⁰ Kronika ústavu. In: *1. zpráva soukromého ústavu ku vzdělávání učitelek v Přerově za šk. r. 1907/08–1916/17*. Přerov 1917, s. 17.

⁴¹ VYPLELÍK, V.: c. d., s. 20.

učitelský. Ústav, který byl dosud soukromý, měl značné finanční potíže. Proto 15. února 1919 podalo kuratorium ústavu na ministerstvo školství a národní osvěty odůvodněnou žádost, aby byl ústav převzat do státní správy.⁴² Od 1. ledna 1920 došlo k jeho zestátnění. Výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 26. června 1922 byl ústav prohlášen ústavem koedukačním a od tohoto roku studovali na učitelském ústavu nejen ženy, ale i muži.

Bohužel takto slibně započatý rozvoj musel ustoupit vlasteneckým důvodům. Dne 22. června 1926 dostalo ředitelství ústavu prostřednictvím politické správy telegrafickou zprávu, že ústav se postupně ruší a překládá do Znojma, čímž mělo dojít k posílení českého živlu v jihomoravském pohraničí. Tímto rozhodnutím utrpělo přerovské střední školství velkou ztrátu, ačkoli městská rada ostře protestovala, nepřineslo to žádaný výsledek. Ředitel ústavu byl přeložen s okamžitou platností do Znojma, aby zajistil zápis a přijímací zkoušky do prvního ročníku.⁴³

Od roku 1926 již nebyly v Přerově otevírány první ročníky. Ve školním roce 1928/29 zůstal v Přerově pouze čtvrtý ročník, který se přičlenil ke zdejšímu reálnému gymnáziu pod společnou správou. Rozhodnutím ministerstva školství a národní osvěty ze dne 3. června 1928 byl čtvrtý ročník umístěn v budově státního reálného gymnázia, používal také všechny pomůcky jmenovaného ústavu. V roce 1929 v Přerově odmaturovala poslední třída. Správcem ústavu byl profesor Břetislav Šťastný a poté Martin Králíček. Na posledním maturitním protokolu je podepsán ředitel gymnázia Richard Kantor a ředitel znojemského učitelského ústavu František Odstrčil. Během prázdnin byl celý ústav přestěhován do Znojma, kde bylo počátkem září zahájeno pravidelné vyučování.⁴⁴

---

⁴² Dějiny ústavu od školního roku 1918/19. In: *Výroční zpráva Státního koedukačního ústavu učitelského v Přerově za šk. r. 1927/28*. Přerov 1928, s. 6–7.

⁴³ Tamtéž, s. 12.

⁴⁴ VYPLELÍK, V.: c. d., s. 20.

4. 2. 1. Učitelství sbor a žáci

Učitelství ústav neobohatilo město o nové profesory. K řediteli a dvěma až třem tzv. hlavním učitelům, kteří patřili kmenově k ústavu, se pojili tzv. výpomocní učitelé, především z řad profesorů gymnázia, někdy také z obchodní školy a Zemské hospodářské školy. Velký byl také počet odborných učitelů přerovských měšťanských škol, kteří na ústavu působili jako výpomocní učitelé. Hygieně učili přerovští lékaři, kteří zastávali i funkci školního lékaře.

Pro přerovský učitelství ústav je příznačné časté střídání profesorů i správců ústavu. Prvním správcem byl František Polák, ale už v září 1908 jej vystřídal Antonín Friedl. Roku 1910 se ujal správy ústavu Ludvík Kottík, v roce 1912 František Odstrčil, který roku 1914 narukoval na vojnu. Správu ústavu převzal Ferdinand Vaněk, který však 2. dubna 1915 zemřel. Vystřídal jej Alois Bezloja. Po skončení první světové války se vrátil zpět František Odstrčil. Posledním ředitelem byl Richard Kantor.

Tab. 3.: Ředitelé ústavu v letech 1907/08 – 1928/29.⁴⁵

Číslo	Příjmení, jméno	Služební hodnost	Působil od - do
1.	Polák, František	ředitel	1907–1908
2.	Friedl, Antonín	ředitel	1908/09–1909/10
3.	Kottík, Ludvík	ředitel	1910/11–1911/12
4.	Odstrčil, František	ředitel	1912/13–1925/26 (vojenská služba od 15. 11. 1914 – 22. 11. 1918)
5.	Vaněk, Ferdinand	prozatímní správce	15. 11. 1914 – duben 1915
6.	Bezloja, Alois	prozatímní správce	duben 1915 – 22. 11. 1918
7.	Šťastný, Břetislav	prozatímní správce	1926–1927
8.	Králíček, Martin	prozatímní správce	1927–1928
9.	Kantor, Richard	prozatímní správce	1928–1929

Mezi profesory, kteří tento ústav významně pozvedli, patří filozof dr. Jiljí Jahn, mykolog dr. Macků, profesor matematiky Martin Králíček, profesorka dějepisu a zeměpisu Bohumila Fiedlerová. Učitelé zpěvu byli významnou kapitolou dějin ústavu, se všemi se můžeme setkat ve Slovníku českých skladatelů. Bedřich Kozánek, autor houslové školy, prof. Šťastný, sbormistr pěveckého sdružení Sokol, hu-

⁴⁵ Údaje čerpány z výročních zpráv Státního koedukačního ústavu učitelství v Přerově za šk. roky 1907/08–1927/28.

dební skladatelé Jindřich Ferenc a Stanislav Žalud, sbormistr Přerubu⁴⁶ Ferdinand Vaněk a učitelka sólového zpěvu Marta Zapletalová.

Mezi žáky ústavu, kterých zde odmaturovalo kolem 670, najdeme mnoho schopných učitelů obecných škol, několik školních inspektorů, ale také odbojových pracovníků z doby druhé světové války.⁴⁷ Nejvýznamnějšími absolventy byly Oldřich Halma, sbormistr Pěveckého sdružení moravských učitelů a Růžena Stoklásková, politická a odborová funkcionářka. Působila na školách v Troubkách, Kojetíně a od listopadu 1935 na obecné škole v Přerově. V roce 1938 byla zvolena do městského zastupitelstva a jako první žena v Přerově se stala i členkou rady. Byl jí svěřen kulturní a osvětový odbor. Na počátku války se aktivně zapojila do odbojové činnosti v Obraně národa. Po rozsáhlém zatýkání v Přerově byla koncem roku 1941 zatčena i Růžena Stoklásková. Rozsudkem brněnského stanného soudu z 10. června 1942 byla odsouzena k trestu smrti zastřelením a ještě téhož dne byla popravena.⁴⁸

Mezi významné absolventky se řadí i zpěvačka Karla Běhalová, která propůjčila svůj hlas prvnímu českému zvukovému filmu, dále Zdeňka Motáňová, autorka několika učebnic a metodických průvodců pro zvláštní školy. Absolventka Jarmila Wertheimrová vydala na přelomu 60. a 70. let několik povídek ze života Jana Amose Komenského.⁴⁹ Za 22 let vychoval učitelský ústav skutečně mnoho významných přerovských rodáků.

4. 2. 2. Přijímací řízení

Dle organizačního statutu se do prvního ročníku přijímaly uchazečky, které dosáhly 15 let. Ústní přijímací zkouška byla z náboženství, zeměpisu, dějepisu, přírodopisu, přírodopytu a z nauky o tvarech měřických. Ústní i písemná zkouška pak z jazyka vyučovacího a počtů. Mimo to se zjišťovaly hudební vědomosti uchazeček. Opakování přijímací zkoušky ve stejném nebo jiném ústavu nebylo dovoleno. Každá uchazečka zaplatila při zápise 20 korun na učební pomůcky. Nebyla-li žadatelka přijata, vrátily se jí výkazy i peníze.

---

⁴⁶ Pěvecko-hudební spolek založený roku 1862 v Přerově.

⁴⁷ CEKOTA, V.: Soukromý ústav ku vzdělávání učitelek v Přerově. *Kultura Přerova*, 12, 1969, s. 42.

⁴⁸ FIŠMISTROVÁ, V.: Vzpomínka na učitelku Růženu Stokláskovou. *Nové Přerovsko*, 29. 6. 2001, s. 1.

⁴⁹ VYPLELÍK, V.: c. d., s. 21.

K zápisu do prvního ročníku musela uchazečka přinést křestní list, potvrzení od lékaře a poslední školní vysvědčení. Nepřicházela-li žákyně bezprostředně z jiné školy, předložila také vysvědčení zachovalosti, které odpovídalo dnešnímu výpisu z trestního rejstříku. Každá uchazečka přinesla výkresy, ukázky z krasopisu a ručních prací.⁵⁰

První přijímací zkoušky do prvního ročníku se konaly 16. a 17. září 1907 v místnostech měšťanské školy. Ze 75 přihlášených žadatelek se k přijímací zkoušce dostavilo jen 55, protože kvůli nejistotě zřízení ústavu, trvající až skoro do začátku školního roku, se mnoho žadatelek obrátilo jinam. Z 55 zkoušených bylo přijato 47.⁵¹

4. 2. 3. Maturitní zkoušky

Když mělo dojít k prvním maturitám, neměl přerovský ústav ještě právo veřejnosti, a tak se studentky přihlásily z větší části k maturitám v Kroměříži, zčásti také v Hradci Králové. Ministerstvo kultu a vyučování povolilo výnosem ze dne 31. května 1911, aby 27 žákyní přihlášených do Kroměříže mohlo vykonat zkoušku dospělosti v obvyklém červencovém termínu. Žákyním, které dosáhly 19 let až během prázdnin, bylo povoleno vykonat zkoušku v opravném termínu po prázdninách.

Výnosem bylo dále dovoleno, aby 27 studentek mohlo vykonat písemné zkoušky dospělosti v budově soukromého pedagogia v Přerově ve dnech 13. – 20. června za dozoru učitelského sboru a zodpovědnosti ředitele tohoto pedagogia. Nebylo dovoleno, aby abiturientky vykonaly také ústní zkoušky na přerovském pedagogiu, ale nařízeno, aby tuto část zkoušek vykonaly na pedagogiu v Kroměříži.

Zkoušky začaly 13. července v osm hodin ráno. Praktické výstupy měly studentky na kroměřížských veřejných školách. Z 32 chovek zkoušených v Kroměříži prošlo osm prostě, tři byly uznány dospělými po opravných zkouškách, čtyři odstoupily od dalšího konání zkoušky a ostatních 17 bylo uznáno nedospělými. V Hradci Králové prošly dvě prostě, jedna neuspěla při opravné zkoušce a ostatní čtyři odstoupily po písemné části zkoušky.⁵²

---

⁵⁰ Kronika ústavu. In: *1. zpráva soukromého ústavu ku vzdělávání učitelek v Přerově za šk. r. 1907/08–1916/17*. Přerov 1917, s. 39.

⁵¹ Tamtéž, s. 7.

⁵² Tamtéž, s. 11.

Výsledky zkoušek byly katastrofální. Z 39 studentek, které se k maturitám přihlášily, jen deset udělalo zkoušky v řádném termínu a tři v opravném. Jestli byl tento výsledek spravedlivý, je dnes těžko rozhodnout. Není sporu o tom, že starším, zavedeným ústavům byl trnem v oku mladý konkurent, který byl navíc označován jako pokrokový. Nepříznivé důsledky se projevíly v příštím roce tím, že mnoho žákyní třetího ročníku přecházelo na ústavy, které měly právo veřejnosti. Když v dubnu 1913 dostal přerovský ústav právo veřejnosti, maturovalo zde jen 17 žákyní.⁵³

Na konci května 1913 se konaly písemné maturitní zkoušky z češtiny, matematiky a pedagogiky. Ve dnech 14., 15. a 16. července na ústavě proběhly první ústní zkoušky dospělosti za předsednictví pana c. k. zemského školního inspektora Eduarda Ouředníčka. Dne 25. září 1913 se konaly ústní opravné zkoušky dospělosti.⁵⁴ Od tohoto roku se na přerovském ústavu pravidelně konaly maturitní zkoušky. Poslední zkoušky se uskutečnily v roce 1929.

4. 2. 4. Z událostí a akcí školy

Pro tuto dobu je příznačné, že se na škole pořádaly slavnosti, které měly náboženský charakter. Školní rok začínal i končil službami božími, kterých se účastnili studenti i učitelé. Pravidelně se slavily bohoslužby za členy císařské rodiny a také významné dny naší historie. Obzvlášť důstojně byl oslaven 2. prosinec 1908, kdy se slavilo v celé rakousko-uherské říši jubileum šedesátiletého panování císaře Františka Josefa I.

Během školního roku se konalo několik kulturních akcí. Na některých se studenti přímo podíleli, jiných se zúčastnili jako diváci. Pořádaly se akademie v Městském domě v Přerově, kde studenti předváděli zpěvácká, hudební a recitační vystoupení. Některé studentky také spoluúčinkovaly při koncertech Přerubu.

Dne 1. – 7. května 1916 byl uspořádán týden Červeného kříže, kdy byly pořádány koncerty, divadelní představení, kinematografická představení a získávali se členové pro Červený kříž. Aby se studentky ústavu mohly zúčastnit, dostaly v sobotu 6.

---

⁵³ VYPLELÍK, V.: c. d., s. 18.

⁵⁴ Kronika ústavu. In: *I. zpráva soukromého ústavu ku vzdělávání učitelů v Přerově za šk. r. 1907/08–1916/17*. Přerov 1917, s. 14–15.

května volno. Osm chovanek ústavu se stalo členkami, učitelé, kteří dosud členy nebyli, se jimi stali.⁵⁵

Dne 19. prosince 1918 byl oslaven společnou slavností přerovských středních škol příjezd prezidenta T. G. Masaryka do vlasti a 21. prosince 1918 skládali ředitelé zdejších škol slib Československé republice.

Ve školním roce 1919/20 byla v rámci žákovské samosprávy založena společná čítárna, pro kterou poskytlo ředitelství nutné místnosti. Spravovalo ji studentstvo z pedagogia a všech přerovských středních škol. Od dubna 1919 se každou sobotu konaly Pohádkové hodinky, při nichž studentky ústavu vyprávěly dětem cvičné školy a později i jiných dívčích obecných škol vybrané pohádky. Tyto hodinky byly u dětí velmi oblíbené.⁵⁶

Ve dnech 13. až 15. listopadu 1920 se v Přerově konaly oslavy Komenského na památku jeho úmrtí před 250 lety. Dne 15. listopadu se pořádala společná školní slavnost všech přerovských středních škol v Městském domě. Po slavnosti vzdali studenti před pomníkem J. A. Komenského hold učitelům národů.⁵⁷

Studentkám byly ředitelstvím a učitelským sborem doporučovány různé přednášky, výstavy a kurzy. Dne 6. prosince 1914 byl zahájen kurz metodiky pro vyučování a vychovatelství slepých. Kurzu se povinně zúčastnily studentky IV. ročníku. Byl ukončen 17. ledna 1914. Dne 21. února byl zahájen kurz metodiky pro vyučování a výchovu hluchoněmých dětí, který byl ukončen 21. března 1914.⁵⁸

Studentky III. ročníku hospitovaly na cvičné škole v prvním semestru jednu hodinu týdně a ve druhém semestru dvě hodiny. V prvním semestru hospitovaly všechny najednou ve třídách cvičné školy, a to v každé třídě tři týdny. Ve druhém semestru hospitovaly jednu hodinu všechny najednou ve třídách cvičné školy a druhou hodinu měly studentky praktické výstupy v 1. třídě cvičné školy.⁵⁹

Studentky IV. ročníku navštívily např. Zemský ústav ku vzdělání dětí hluchoněmých v Lipníku a Zemský ústav slepců v Brně. Aby poznaly způsob vyučování ve třídách s odděleními, navštěvovaly venkovské školy v blízkém okolí Přerova.

---

⁵⁵ Tamtéž, s. 21.

⁵⁶ Dějiny ústavu od školního roku 1918/19. In: *Výroční zpráva Státního koedukačního ústavu učitelského v Přerově za šk. r. 1927/28*. Přerov 1928, s. 6–7.

⁵⁷ Tamtéž, s. 8–9.

⁵⁸ Kronika ústavu. In: *I. zpráva soukromého ústavu ku vzdělávání učitelek v Přerově za šk. r. 1907/08–1916/17*. Přerov 1917, s. 15.

⁵⁹ Tamtéž, s. 30.

Studentky každoročně podnikly se svými učiteli celodenní výlet. Byly pořádány zeměpisné a přírodopisné vycházky do blízkého okolí. V zimě se studentky věnovaly bruslení, sáňkování, lyžování a v letním období hrály na upraveném dvoře ústavu házenou, odbíjenou a jiné hry.⁶⁰

---

⁶⁰ Tamtéž, s. 23.

5. VEŘEJNÁ ODBORNÁ ŠKOLA PRO ŽENSKÁ POVOLÁNÍ

Tato v pořadí pátá a zároveň poslední kapitola se bude věnovat Veřejné odborné škole pro ženská povolání, která důstojně převzala štafetu ženského školství v Přerově. Byla založena v roce 1919 a od počátku se těšila obrovskému zájmu ze strany rodičů a žáček.

5. 1. Vznik veřejné odborné školy

Myšlenka založit ženskou průmyslovou školu v Přerově vznikla v ženském vzdělávacím spolku Božena Němcová roku 1906 z návrhu tamní učitelky měšťanské školy, Marie Polákové. Kvůli nedostatku kapitálu byly zřízeny pouze lidové večerní kurzy šití.⁶¹

Další jednání o založení dívčí odborné školy proběhlo roku 1914 na schůzi Výboru pro oslavu památky Mistra Jana Husa roku 1915, kde byl v květnu přijat návrh, založit ženskou průmyslovou školu v Přerově, jako nejlepší památku oslav. Byl zřízen odbor pro založení školy, který uspořádal dvě pracovní schůze a byl připraven finanční plán. Ke třetí schůzi nedošlo, protože vypukla válka.

Den 28. říjen 1918 přiblížil myšlenku založení školy jejímu uskutečnění. Opět ožila snaha založit školu, která by připravovala ženu na život ve svobodném státě. Ze spolku Božena Němcová vzešel návrh, aby se všechny přerovské ženské spolky spojily v jeden. Tak vznikl spolek Haná, jehož předním úkolem bylo vybudovat a podporovat ženskou průmyslovou školu.⁶²

---

⁶¹ SOkA Přerov: Fond Veřejná odborná škola pro ženská povolání Přerov 1919–1949 (dále jen VOŠ-ŽP), i. č. 1, s. 1.

⁶² *Výroční zpráva Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za šk. rok 1928/29*. Přerov 1929, s. 3.

5. 2. Škola v letech 1919–1939

Slavnostní otevření školy proběhlo v pondělí 22. září 1919 v budově II. chlapecké obecné školy na Komenského třídě, kde město poskytlo nové škole dvě učebny a sborovnu. Zařízení bylo z větší části vypůjčeno, pomůckami vypomáhala také dívčí měšťanská škola, která dala nové škole i některé své učitele. Správou školy byla pověřena odborná učitelka Marie Poláková. Pravidelný chod školy vyžadoval mnoho energie a obětavosti od první ředitelky školy i těch, kteří stáli v popředí kuratoria a spolku Haná.

Začátky nebyly jednoduché. Škola neměla svou vlastní budovu a trpěla nedostatkem místností. Dne 30. září 1920 se přestěhovala z Komenského třídy do budovy staré pošty na Masarykově náměstí, kde jí byly vyhrazeny tři učebny a kabinet.⁶³ Počátkem školního roku 1920/21 vznikla dvouletá škola typu B (tj. bez vyučování vaření). Školní rok 1921/22 začal v místnostech staré pošty, ale v říjnu byla škola přestěhována do obecního domu na Horním náměstí, kde jí byly přiděleny tři učebny a jedna kuchyně. Ministerským výnosem z 8. února 1922 došlo ke změně učební osnovy na typ A (tj. s vyučováním vaření). Podle zákona z 20. prosince 1923 byla odborná škola pro ženská povolání v Přerově školou veřejnou. Byla podporována státem, městem a spolkem Haná. Správní a peněžní záležitosti mělo na starosti kuratorium, jehož funkční období trvalo tři roky.⁶⁴

Budova na Horním náměstí nevyhovovala školním účelům, a proto bylo zahájeno jednání o přemístění školy. O prázdninách roku 1924 se škola přestěhovala do druhého poschodí budovy státní průmyslové školy v Havlíčkově ulici. Byly zde čtyři učebny, ředitelna a sborovna. Soužití více škol pod jednou střechou nebylo jednoduché a docházelo k častým sporům kvůli místnostem, světlu a teplu.⁶⁵

Nedostatek finančních prostředků provázel školu po celou dobu její existence. Rostla z podpor jednotlivců, výpomocí z veřejných prostředků a podniků. Osobní náklady školy hradilo ministerstvo školství, věcné náklady hradilo město Přerov, které škole poskytovalo místnosti, hradilo osvětlení, topení, spotřebu vody a elektrického proudu. Knihy a učební pomůcky byly v co nejmenší míře nakupovány, a jak

---

⁶³ SOKA Přerov: Fond VOŠŽP, i. č. 1, s. 36.

⁶⁴ Tamtéž, s. 13.

⁶⁵ Tamtéž, s. 66.

bylo u odborných škol obvyklé, sbírky rostly především darováním a vlastní výrobou pomůcek učitelkami a studentkami.⁶⁶

V roce 1925 byl vydán ministerstvem školství a národní osvěty Zatímní normální a organizační statut, který všem odborným školám dívčím změnil název na odbornou školu pro ženská povolání. Veřejná odborná škola pro ženská povolání v Přerově měla dvouletou školu rodinnou, živnostenskou pracovnu šití šatů a pětiměsíční školu pro vedení domácnosti. Vedle toho pořádala pro nejširší vrstvy kurzy vaření, šití prádla a šatů, speciální kurzy zavařování ovoce a zeleniny, kurz jemné kuchyně, pečení cukrovinek, kurz vyšívání a drobných prací.

Dvouletá škola rodinná kladla důraz na výchovu uvědomělé, rozumné hospodyně a rozvíjela studentky jak po stránce teoretické, tak i praktické. Přípravovala je pro rodinný život a k vedení domácnosti, dále ke službě v rodinách, ve velkých internátních a nemocničních kuchyních, k samostatnému povolání v oděvnictví, ke vstupu do ročních škol pro vychovatelky a administrativní pracovnice v sociálních ústavech, do dvouletých škol sociálních, do roční školy pro ošetřování kojenců, dvouleté školy pro ošetřovatelky nemocných, dívčí odborné školy zahradnické, do dvouletých ústavů učitelek škol mateřských, dvouletých ústavů pro vzdělání učitelek domácích nauk, dvouletých ústavů pro vzdělání učitelek ženských odborných škol šití prádla, šití šatů a vaření.⁶⁷

Studentky se odborně vzdělávaly v kreslení střihů, šití šatů a vyšívání. K běžným vyučovacím předmětům patřila čeština, dějiny vzdělanosti, vychovatelství, zdravotvída a péče o dítě, občanská nauka, počty, domácí hospodářství, nauka o potravinách, nauka o látkách apod. Mezi vyučovacími předměty nechyběla rovněž tělesná a hudební výchova.⁶⁸

---

⁶⁶ MOLLINOVÁ, Z.: Učební pomůcky odborné školy pro ženská povolání v Přerově. In: *K dějinám didaktických pomůcek na českých školách*. Přerov, Okresní vlastivědné muzeum J. A. Komenského 1988, s. 68.

⁶⁷ *Výroční zpráva Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za šk. rok 1932/33*. Přerov 1933, s. 7.

⁶⁸ *Výroční zpráva Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za šk. rok 1928/29*. Přerov 1929, s. 6-7.

Tab. 4.: Předměty a počet vyučovacích hodin rodinné školy.⁶⁹

Vyučovací předměty	Počet týdenních hodin v ročníku				Celkem
	I. ročník		II. ročník		
	I. pololetí	II. pololetí	I. pololetí	II. pololetí	
Vyučovací jazyk	3	3	3	3	12
Dějiny vzdělanosti	2	2	2	2	8
Vychovatelství	2	2	2	-	6
Zdravověda a péče o dítě	-	-	-	2	2
Občanská nauka	-	-	2	2	4
Počty a účtování	2	2	2	2	8
Kreslení	3	3	3	3	12
Šití prádla	12	12	-	-	24
Spravování prádla	-	2	-	-	2
Kreslení stříhů na prádlo	2	1	-	-	3
Šití šatů a modistství	-	-	12	14	26
Kreslení stříhů na šaty	-	-	2	1	3
Vyšívání a práce ozdobné	2	2	2	2	8
Nauka o látkách	1	-	1	-	2
Domácí hospodářství	2	-	-	-	2
Nauka o potravinách	-	2	-	-	2
Vaření	4	4	4	4	16
Tělocvik	1	1	1	1	4
Zpěv	1	1	1	1	4
Celkem	37	37	37	37	

Dalším oddělením školy byla od školního roku 1921/22 živnostenská pracovna pro šití šatů, která sloužila jako třetí ročník pro nejlepší studentky rodinné školy. Pracovně bylo uděleno živnostenské oprávnění, takže vysvědčení mělo právní platnost výučního listu.⁷⁰ Živnostenská pracovna studentkám poskytovala odborné vědomosti a dovednosti k provozování samostatné živnosti.

⁶⁹ Tamtéž, s. 6-7.

⁷⁰ SOKA Přerov: Fond VOŠŽP, i. č. 1, s. 43.

Tab. 5.: Přehled vyučovacích předmětů a počet hodin v živnostenské pracovně.⁷¹

Vyučovací předměty	Počet hodin za týden
Živnostenské písemnosti a zákony	2
Živnostenské počty a účetnictví	3
Nauka o látkách	2
Nauka o krojích a vkusu	2
Kreslení	4
Šití	23
Kreslení střihů	2
Vyšívání a práce ozdobné	3
Celkem	41

Dále byla otevřena pětíměsíční škola pro vedení domácnosti určená pro nejméně šestnáctileté studentky, které nemohly absolvovat dva ročníky rodinné školy.⁷² Lidové kurzy pořádané školou poskytovaly ženám všech vrstev možnost vycvičit se a zdokonalit v oborech důležitých pro vedení domácnosti. Omezený počet místností limitoval školu v otevírání většího počtu kurzů.

Počátkem školního roku 1938/39 musela škola uvolnit průmyslové škole dvě místnosti. Bylo tedy nutné odtrhnout pracovny, které byly umístěny v budově starých škol na Komenského ulici. K tomuto opatření byl dán souhlas pouze na jeden rok pod podmínkou výstavby školní budovy v co nejkratší době. V červenci 1938 byly Ing. Chroustem vypracovány podrobné plány. Vlivem změněných politických a hospodářských poměrů byl v únoru 1939 vypracován nový úspornější plán. Ke komisionálnímu řízení došlo 25. března 1939. Poté se přípravy ke stavbě školy pro dobové finanční potíže pozastavily.⁷³

⁷¹ Výroční zpráva Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za školní rok 1928/29. Přerov 1929, s. 7.

⁷² Tamtéž, s. 4.

⁷³ Výroční zpráva Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za školní rok 1938/39. Přerov 1939, s. 5.

5. 2. 1. Učitelství sbor a žáci

Jméno první ředitelky Marie Polákové je nerozlučně spjato s historií vzniku a vývoje Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově. Byla ředitelkou školy od roku 1919 do roku 1931, kdy školu ze zdravotních důvodů opustila. Správu školy převzala odborná učitelka Marie Bayerová, která pocházela ze staré a známé přerovské učitelství rodiny Bayerů. Byla absolventkou učitelství ústavu v Přerově a v letech 1921–1922 studovala na Škole vysokých studií pedagogických v Brně. Na odborné škole pro ženská povolání v Přerově vyučovala od školního roku 1924/25 a v roce 1931 se stala její ředitelkou.⁷⁴

Během prvních dvaceti let trvání odborné školy v jejím učitelství sboru působilo celkem sedmdesát tři učitelek a pět učitelů. Tak vysoký rozdíl byl způsoben tím, že značnou část vyučovacích osnov tvořily odborné předměty pro ženská povolání. Mezi zástupy učitelek a davy studentek proto jistě nebylo možné přehlédnout učitele kreslení Bedřicha Jelínka, učitele matematiky Ing. Jana Kalabise a Miroslava Karlíčka, Františka Svobodu a MUDr. Bernarda Šíra.

Mnoho ze svého volného času učitelky věnovaly úpravě školních pomůcek, udržování školních sbírek a přípravě školních slavností a výstav. Aby si neustále doplňovaly své vzdělání, zúčastňovaly se různých vzdělávacích kurzů. Mimo školu vyvíjely členky učitelství sboru činnost ve vzdělávacích a podporovacích ženských spolcích, v sociálních sdruženích a osvětových sborech. Marie Poláková byla členkou výboru Okresní péče o mládež. Marie Bayerová byla jednatelkou spolku Vlasta⁷⁵ a vzdělavatelkou v Sokole. Většina učitelek byla členkami Československého červeného kříže a Ochrany matek a kojenců.⁷⁶

Výňatek z článku „Jak se odborné školy pro ženská povolání přibližují potřebám skutečného života“ od učitelky Jarmily Jašové z roku 1935/36 je podle mého názoru nadčasový a vystihuje hlavní poslání školy.

„Usilujeme o důvěryplný poměr mezi žákem a učitelem. Naším ideálem je býti žákyňmi staršími přítelkyněmi a rádkyněmi. Vychováváme, vedeme a přejeme si, aby se z našich absolventek vytvořily pevné a zářivé šiky rozumných žen, vzdělaných,

⁷⁴ FIŠMISTROVÁ, V.: Marie Bayerová a přerovské školství. *Přerovské echo*. 1. 7. 1999, s. 9.

⁷⁵ První ženský spolek založený roku 1883 v Přerově.

⁷⁶ SOKA Přerov: Fond VOŠŽP, i. č. 1, s. 67.

*citově chápaných, které by správným oceněním významu rodiny a výchovy dětí bu-
dovaly vždy lepší a šťastnější stát.*⁷⁷

Zápis do I. ročníku se konal vždy koncem června v místnostech školy. Zápis v zářijovém termínu se konal jen v případě volných míst, takže se uchazečkám doporučovalo chodit na zápis v předprázdninovém termínu. Podmínkou pro přijetí bylo absolvování tří tříd měšťanské školy nebo čtyř tříd nižší střední školy, československá státní příslušnost a dovršení čtrnácti let věku. Uchazečka musela předložit rodný list, poslední školní vysvědčení a domovský list, který ji podle tehdejšího domovského práva spojoval s konkrétní obcí. Nepřicházela-li žákyně bezprostředně z jiné školy, předložila také vysvědčení zachovalosti, které odpovídalo dnešnímu výpisu z trestního rejstříku. Do II. ročníku se přijímaly žákyně, které vychodily I. ročník dvouleté školy rodinné, nebo absolventky roční školy rodinné, které úspěšně vykonaly doplňovací zkoušku.⁷⁸

Poplatek za zápis činil 10 korun, školné bylo ve výši 150 korun za rok. Od školního roku 1932/33 se zvýšilo zápisné na 20 korun a školné činilo 300 korun, které bylo možné hradit v měsíčních splátkách. Nemajetné studentky mohly požádat o částečné nebo úplné prominutí školného.

Naprostá většina studentek pocházela z Přerova a jeho blízkého okolí. Asi čtvrtina byla z jiných moravských okresů a výjimečně se tu objevily studentky z Čech a ze Slovenska. Z náboženského hlediska zde jednoznačně převládalo římskokatolické vyznání. Dívky pocházely nejčastěji z dělnických, úřednických a učitelských rodin.

Chování studentek bylo chvalitebné.⁷⁹ Jen výjimečně se objevila studentka, které byl klasifikován třetí stupeň známky pro drzé chování. Zdravotní stav žákyň byl dobrý. Nejčastější nemocí byl katar, což je lidové označení pro zánětlivé onemocnění sliznice, například žaludku, střev a průdušek.⁸⁰

Studentky se angažovaly v dobrovolných pracích ve prospěch veřejnosti. Šily šaty pro městský chudobinec, matky a kojence a chudé děti měšťanských škol

---

⁷⁷ *Výroční zpráva Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za školní rok 1935/36.* Přerov 1936, s. 6.

⁷⁸ *Výroční zpráva Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za školní rok 1929/30.* Přerov 1930, s. 18.

⁷⁹ Klasifikační stupnice chování: chvalitebné, uspokojivé, zákonné, nedosti zákonné, nezákonné.

⁸⁰ SOKA Přerov: Fond VOŠŽP, i. č. 1, s. 126.

v Přerově. Všechny studentky školy byly členkami Československého červeného kříže.

Škola vychovala řadu vynikajících osobností. Mezi její úspěšné absolventky patří Štěpánka Adámková Volfová, která se narodila roku 1906 v Přerově a na škole studovala v letech 1921–1924. Poté působila jako vychovatelka dětí ve Vysokých Tatrách, v Praze a mj. také v Paříži. Nakonec se usadila v Jičíně, kde se v roce 1934 provdala za Svatopluka Volfa. Byla překladatelkou Christiana Morgensterna i jiných německých básníků a sama také napsala několik básní.⁸¹

Další významnou absolventkou byla Olga Hauková Štefllová narozená roku 1921 v Přerově. Na odborné škole studovala v letech 1936–1938. Poté působila jako herečka na divadelních scénách v Olomouci, Opavě a v Brně, kde také učila na konzervatoři.⁸²

5. 2. 2. Z událostí a akcí školy

Začátek školního roku byl vždy zahájen čtením školního řádu a zpěvem národní hymny. Na škole se každoročně slavily významné dny naší historie. Oslavy výročí osvobození dne 28. října probíhaly dopoledne ve škole, kde byla přednesena slavnostní řeč, přednášely se básně a také se zpívalo. Poté se studentky účastnily průvodu na Masarykovo náměstí. Podobně byly 7. března slaveny narozeniny pana prezidenta T. G. Masaryka. Den 1. květen se slavil jako svátek práce, solidarity a bratrství Čechoslováků. Studentky školy se účastnily všech veřejných oslav ve městě.⁸³

Každý rok v květnu se pořádala akademie v Městském domě, kde diváci mohli shlédnout pěvecká, recitační a divadelní vystoupení studentek a učitelů školy. K desátému výročí školy byl uspořádán oslavný večer 15. června 1929 v Městském domě. Na programu byly sbory, recitace, klavírní čísla, přehlídka šatů a divadlo.⁸⁴

Studentky během školního roku navštěvovaly různé přednášky, výstavy, koncerty a divadla, pravidelně se zúčastňovaly promítání naučných filmů v přerovském kině Olympia. Městská rada pořádala pro studenty středních škol divadelní představení

---

⁸¹ Morgenstern Paní Volfové: Přerovská rodačka. *Nové Přerovsko*, 3. 11. 1992, s. 5.

⁸² CEKOTA, V.: Za Olgou Štefllovou Haukovou. *Přerovské echo*, 1. 6. 1992, s. 9.

⁸³ SOKA Přerov: Fond VOŠŽP, i. č. 1, s. 21.

⁸⁴ Tamtéž, s. 118.

sehrané operním souborem olomouckého divadla.⁸⁵ Škola pořádala výstavy z oborů šití šatů, šití prádla, vyšívání, kreslení stříhů a dekorativního kreslení jako ukázkou prací svých studentek. Velkou událostí byla účast na Středomoravské výstavě v Přerově v roce 1936. Studentky pravidelně navštěvovaly jesle, mateřské školky, pomocné školy a poradnu matek, kde jim přednášel městský lékař.

Středoškolská mládež si zřídila v průmyslové škole studentskou čítárnu, kterou studentky také navštěvovaly. V jídelně školy bylo zřízeno školní divadlo za 2 500 Kč. První představení bylo „Viktorka“ podle povídky „Babička“ od Boženy Němcové. Zisk byl kolem 300 Kč.⁸⁶

V závěru školního roku každá třída podnikla dvoudenní výlet do Jeseníků, Beskyd apod. Konec školního roku byl ukončen slavností, na níž bylo vzpomenuo památky Mistra Jana Husa.

5. 3. Škola v letech 1939–1949

Rozmach školy v prvních dvou desetiletích jejího trvání ve svobodném státě přerušila válka. Nastaly nové poměry a škola se ocitla ve fázi pouhého přežívání. Došlo ke stálému přemisťování tříd školy z místa na místo, byl nedostatek textilií a materiálu pro vyšívání, přísné omezení potravin pro vyučování vaření a zákaz užívání dosavadních učebnic. Knihovna byla na přísný zákaz uzavřena. Z učebních osnov byly odebrány dějiny a z vyučovacího jazyka literární historie, za něž byla bezohledně vnučována němčina s nacistickou ideologií. Pedagogický a didaktický dozor ve všech předmětech a oborech ustal úplně, ale zemští a ministerští inspektoři pro němčinu se často střídali a hledali něco, co by škole mohlo uškodit.

V prvních dvou letech světové války došlo ke stavbě školní budovy. Dne 15. září 1939 se začalo s výkopem základů. V květnu 1941 se škola chystala k přestěhování do nového objektu v Denisově ulici, který byl ale v únoru zabrán pro účely Říše jako domov čtyřiceti německých učňů. Stavba byla tedy přizpůsobena požadavkům internátu.

---

⁸⁵ *Výroční zpráva Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za školní rok 1932/33*. Přerov 1933, s. 15.

⁸⁶ SOKA Přerov: Fond VOŠŽP, i. č. 1, s. 62.

Dne 6. června 1942 vzal pracovní úřad v Olomouci všechny žákyně živnostenských pracoven ještě před závěrečnou zkouškou a nasadil je do továrny Heikorn v Olomouci, kde balily žíravý, dusivý prášek neznámého složení, z čehož mnohé onemocněly. A od té doby byly každoročně žákyně pracoven nasazovány do válečného průmyslu, z části na vojenské letiště v Olomouci, později i do služeb v německých domácnostech. Časem došlo i na I. a II. ročníky. Nešťastní rodiče brali dcery ze školy a snažili se je sami umístit v továrnách a doufali, že je tak zachrání alespoň před odvečením do Německa.⁸⁷

Tehdy byly ohroženy i učitelky. Ubývalo žákyň, tříd i hodin a bylo třeba přemýšlet o takových opatřeních, aby byl sbor ochráněn. V této těžké době přijala škola v září 1942 studentky I. a II. ročníku dvouleté školy klášterní na Šířavě, která byla Němci uzavřena, a otevřela pro ně pobočku I.C a II.C. Škola měla osm ročníků a jen šest učeben. Trvání vyučovací hodiny bylo zkráceno na 45 minut a bylo zasaženo do rozvrhu pět hodin dopoledne, pět na odpoledne.

Pronásledování našich škol Němci vyvrcholilo v roce 1944. Od 1. září byly naše školy uzavřeny a učitelé i žáci měli být zapojeni do válečného průmyslu. Díky spolku Okresní péče o mládež v Přerově se podařilo otevřít útulek pro děti zaměstnaných matek, kterému dala škola zařízené místnosti a půjčila potřebný inventář. Bylo v něm zaměstnáno devět učitelek školy, čtyři učitelky měly zdravotní dovolenou, jedna učila ve večerních kurzech.

Konečně přišel 9. květen 1945, kterým druhá světová válka skončila. Po odchodu německého vojska z budovy průmyslové školy a po jejím důkladném vyčištění začala počátkem června výuka. Pro osm ročníků byly čtyři učebny, učilo se polodenně. Do rozvrhu hodin byly opět zařazeny dějiny, do češtiny dějiny literatury. Učilo se celý červen až do poloviny července.

Předmětem dalších starostí byla novostavba školy, kterou bylo třeba vrátit jejímu původnímu účelu. Byla stavebně značně změněna a bezohledným ničením německých učňů utrpěla. Pod heslem „*dáme si svou školu do pořádku*“ nastupovaly žákyně denně v pracovních skupinách po 10 až 12 v prvních dobrovolných brigádách. Odklízely maltu a cihly z rozbouřených zdí, škrabaly, odnášely a rovnaly dlaždičky z hospodyňského traktu. Bylo nutné, aby byla budova stavebně upravena podle původního plánu. Do 12. září 1945 všechno osazenstvo školy pilně pracovalo na úklidu

---

⁸⁷ *Výroční zpráva Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za školní rok 1919/49. Přerov 1949, s. 4–5.*

budovy a při stěhování nábytku a inventáře. V přízemí ještě pracovali zedníci a malíři, když se 12. září začalo ve všech ročnících a při neúplném počtu sboru vyučovat.

Ve školním roce 1945/46 byla otevřena pobočka „D“ při I. ročníku. Školu pronásledoval strach ze ztráty nové budovy, protože byla městem nabídnuta pro umístění ředitelství autobusové dopravy, ale naštěstí se tak nestalo.

Ve školním roce 1946/47 byla poprvé otevřena jednorozční vyšší ženská odborná škola. Nebylo to ale jednoduché, protože nebyly učebnice a učební osnovy některých předmětů byly jen rámcové. V roce 1946 podala škola žádost o zřízení sociálně zdravotní školy.

Školský zákon z roku 1948 postavil naše školství na nový socialistický základ. Ženské odborné školství procházelo obrovskou změnou své organizace i pracovního programu. Podle tohoto zákona byla přerovská škola zařazena jako třetí stupeň jednotné školy a měla oficiální název Vyšší škola sociálně výchovná. Nová škola byla přípravou pro vysokoškolské studium učitelství pro různé druhy škol, pro práci pěstounek, vychovatelek a sociálních pracovníků.⁸⁸

Ve školním roce 1948/49 byl povolen a otevřen jednorozční doplňovací kurz, což byl čtvrtý postupný ročník, určený nadaným absolventkám jednorozční vyšší ženské odborné školy a živnostenských pracoven. Absolventkám tohoto nového typu se po úspěšně složené maturitě otevírala možnost pokračovat ve studiu na pedagogické fakultě. Na konci školního roku se konaly první maturity. Z 29 abiturientek ročního doplňovacího kurzu, které se přihlásily k závěrečné zkoušce dospělosti, jich 23 prospělo.

Mimo tento nový typ bylo povoleno otevřít I. ročník vyšší školy výživy. Studium končilo maturitou a umožňovalo taktéž pokračování na vysoké škole.⁸⁹

Město Přerov škole poskytovalo umístění v účelně a speciálně pro ni postavené budově, hradilo topení, spotřebu elektrického proudu a vody. Proplácelo výpomocnou sílu na úklid a v zimě topiče. Nákladem města byly pořizovány také nutné opravy na budově. Stát hradil osobní náklad školy. Ve školním roce 1948/49 škola obdržela od ministerstva školství, věd a umění dotaci ve výši 25 tisíc Kčs na zařízení tělocvičny a 350 tisíc Kčs na zařízení kuchyní a laboratoře.⁹⁰ Tímto školním rokem končí třicetiletá éra Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově.

---

⁸⁸ Tamtéž, s. 6–7.

⁸⁹ Tamtéž, s. 8.

⁹⁰ Tamtéž, s. 15.

*„Naše škola, jež vyrostla z lásky, obětí a práce tolika svých dobrých a svědomitých učitelů, jistě v budoucnu poroste a rozkvetne k novým cílům a úkolům.“*⁹¹ Prání paní ředitelky Marie Bayerové se prostřednictvím pedagogické školy bezpochyby naplnilo.

Nová škola, ve které se započalo vyučovat od 1. září 1950, dostala název Pedagogické gymnasium pro vzdělávání učitelek mateřských škol. V prvním školním roce zde studovalo 135 žákyň a přes všechny problémy, které provázejí nový typ školy, to byl rok úspěšný. Pedagogický sbor v čele s ředitelkou dr. Jiřinou Kašparovou připravil koncepci a upravil osnovy všeobecně vzdělávacích předmětů pro potřeby učitelek mateřských škol. Od 1. září 1953 dostala škola nový úřední název – Pedagogická škola pro vzdělávání učitelek mateřských škol, která s drobnou úpravou názvu existuje dodnes.⁹²

5. 3. 1. Učitelský sbor a žáci

Veřejná odborná škola měla po celou dobu svého trvání pouze dvě ředitelky. První ředitelka Marie Poláková zemřela 20. dubna 1949. Marie Bayerová v roce 1949 vážně onemocněla a odešla do invalidního důchodu. Obě ředitelky zasvětily této škole celý svůj život.

V učitelském sboru působilo celkem 132 učitelů a učitelek. Po celou dobu byla velmi výrazná převaha žen. Až ve školním roce 1948/49 se poměr učitelek a učitelů téměř vyrovnal. Zvýšil se i počet vysokoškolsky vzdělaných učitelů.

Všichni členové sboru navštěvovali učitelské kroužky, ideové a pracovní schůze. Velmi důležitá byla role učitelů na spolkovém životě města. Pořádáním přednášek pro širší veřejnost se podíleli na zvýšení kultury ve městě. Někteří učitelé psali informativní články do místních novin. Odborné učitelky šití pracovaly se studentkami na vyhotovení prádla a na spravování oděvů pro Dětský domov, Okresní péči o mládež a Československý červený kříž. Odborné učitelky vaření připravovaly se stu-

---

⁹¹ Tamtéž, s. 7.

⁹² BÁRTKOVÁ, I.: c. d., s. 246.

dentkami pečivo a občerstvení pro bufet a rodičovské sdružení, vařily podle potřeby pro celodenní mateřskou školu.⁹³

Studentky školy prováděly sbírky na Sociální pomoc a pro Československý červený kříž. Dále ve škole byly sbírky na Jiráskův fond a pro postavení pomníku Boženy Němcové. Studentky pomáhaly při sběrech odpadových hmot. Všechny byly členkami Československého červeného kříže.

5. 3. 2. Z událostí a akcí školy

Po komunistickém převratu v únoru 1948 se i nadále slavily významné dny naší historie, ale byla zde silná orientace na východ. Dne 1. září 1948 bylo slavností zahájení školního roku spojené s oslavou jednotného školského zákona. V průběhu září se konaly smuteční slavnosti k úmrtí prezidenta Edvarda Beneše a k výročí úmrtí prezidenta T. G. Masaryka. Dne 27. října se pořádala školní oslava 30. výročí trvání Československé republiky. Dne 5. listopadu 1948 se škola zúčastnila oslavy výroční Velké říjnové revoluce, den na to se pořádala školní oslava.⁹⁴

Studentky i učitelský sbor se zúčastnily všech veřejných oslav. Škola pro své studentky organizovala přednášky, divadla, koncerty, filmová představení a také pracovní brigády. V červnu se konaly vícedenní školní výlety, kdy studentky navštívily zajímavá místa naší republiky.

---

⁹³ *Výroční zpráva Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za školní rok 1919/49.* Přerov 1949, s. 13.

⁹⁴ Tamtéž, s. 17.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala dějinami přerovského pedagogického školství v první polovině 20. století. V popředí mého zájmu byly dvě školy, a to učitelský ústav a Veřejná odborná škola pro ženská povolání v Přerově. Pokusila jsem se podat ucelený souhrn informací o daném období a nastínit tak vznik, vývoj a zánik obou zmiňovaných škol.

Významným mezníkem v novodobých dějinách města Přerova bylo zavedení železnice v roce 1841. Právě díky železnici se ve městě rozvinula průmyslová výroba, zvýšila se poptávka po vzdělaných odbornících, a tím i poptávka po středních školách. V Přerově byla jen malá německá menšina, a proto mohly vzniknout čtyři české střední školy. Od konce 19. století má město Přerov poměrně rozsáhlou síť mateřských, základních i středních škol.

S růstem počtu škol, vzrůstala potřeba učitelů. V roce 1907 zde vznikl Soukromý ústav ku vzdělávání učitelek s českou řečí vyučovací, kde se na učitelské povolání připravovaly ženy, které ovšem po provdání nesměly učit. Škola byla bezpochyby velmi významná, protože umožňovala vzdělání ženám, které v době Rakouska - Uherska neměly příliš snadný přístup ke vzdělávání. I přes neustálé střídání učitelů si škola vedla velice dobře, vychovala řadu významných přerovských osobností a zapojila se do kulturního života ve městě. V červnu roku 1926 dostalo ředitelství školy od ministerstva školství písemnou zprávu, že se ústav ruší a má být přeložen do Znojma. Pro město Přerov to byla neradostná zpráva, nepomohl ani protest městské rady. Roku 1929 se konaly poslední maturitní zkoušky.

Město Přerov podporovalo rozvoj školství, ale zároveň každá nová školní budova znamenala velké finanční zatížení. Nejnákladnějšími ze všech typů škol byly odborné školy pro ženská povolání, které vyžadovaly zvláštní místnosti např. kuchyni a další rozmanitá zařízení. Snahy o zřízení takové školy v Přerově byly již před první světovou válkou, ale až po vzniku Československého státu došlo k jejich uskutečnění. Nová škola připravovala dívky nejen pro vedení domácnosti, ale umožňovala jim získat i určitou profesi. Od počátku se vyučovalo v pronajatých místnostech jiných škol a obě ředitelky se proto velmi snažily o postavení vlastní školní budovy. Nově dokončenou stavbu roku 1941 zabrali Němci, a tak tato těžce prosazená budova slou-

žila odborné škole pouze v letech 1945–1949. Tímto rokem končí třicetiletá éra Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově.

Obě školy usilovaly o aktivní začlenění do života města. Pořádala se veřejná vystoupení žáků a učitelů školy, výstavy žákovských prací. Učitelé i žáci se účastnili oslav pořádaných městem a angažovali se v různých spolcích. Oba ústavy se podílely na kulturním rozvoji města a byly nesmírně důležité pro další vzdělávání žen.

Předložená bakalářská práce přináší další otázky. Například by bylo zajímavé sledovat vývoj podobně zaměřených škol na našem území, ale i za hranicemi našeho státu. Opomenout nelze ani historii přerovské střední pedagogické školy, která ve druhé polovině 20. století převzala úkol vzdělávat učitelky mateřských škol a připravovat studentky a také studenty na studium na vysoké škole.

Věřím, že se této práci podařilo přiblížit základní informace o pedagogickém školství v Přerově.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

A. Prameny:

- CEKOTA, V.: *Inventář Soukromá odborná škola pro ženská povolání sester Neposkvrněného Početí P. Marie s právem veřejnosti Přerov 1926–1941*. SOKA Přerov, 1976.
- Dějiny ústavu od školního roku 1918/19. In: *Výroční zpráva Státního koedukačního ústavu učitelského v Přerově za šk. rok 1927/28*. Přerov, 1928.
- Kronika ústavu. In: *I. zpráva soukromého ústavu ku vzdělávání učitelek v Přerově za šk. r. 1907/8–1916/17*. Přerov, 1917.
- Státní okresní archiv Přerov: Fond Veřejná odborná škola pro ženská povolání Přerov 1919–1949, i. č. 1, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34.
- VYPLELÍK, V.: Z historie přerovského učitelského vzdělávání. In: *Výroční zpráva Pedagogické školy v Přerově za šk. r. 1974–75*. Přerov, 1975.
- Výroční zprávy Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově za šk. roky 1928/29–1948/49.
- WERTHEIMROVÁ, J.: Na přerovském státním koedukačním ústavu učitelském před padesáti lety. In: *Výroční zpráva Pedagogické školy v Přerově za šk. r. 1974–75*. Přerov, 1975.

B. Literatura:

- BÁRTKOVÁ, I.: Pedagogické školství v našem městě. *Zpravodaj města Přerova*, 1, 1990, s. 245–47.
- BENÍŠEK, E.: Školství v Přerově. *Vlastivědný sborník pro mládež župy olomoucké*, 3, Přerov, 1925, s. 9–12.
- CEKOTA, V.: Soukromý ústav ku vzdělávání učitelek v Přerově. *Kultura Přerova*, 12, 1969, s. 41–42.
- CEKOTA, V.: Za Olgou Šteřflovou Haukovou. *Přerovské echo*, 1. 6. 1992, s. 9.
- DĚDINA, V.: *Československá vlastivěda*. 10. díl, Osvěta. Praha, 1931.
- *Dějiny města Přerova*. Přerov, 1970.
- DRECHSLER, A.; FIŠMISTROVÁ, V.; LAPÁČEK, J.: *Dějiny města Přerova v datech*. Přerov, 2006.

- FIŠMISTROVÁ, V.: Marie Bayerová a přerovské školství. *Přerovské echo*, 1. 7. 1999, s. 9.
- FIŠMISTROVÁ, V.: Vzpomínka na učitelku Růženu Stokláskovou. *Nové Přerovsko*, 29. 6. 2001, s. 1.
- KOPÁČ, J.: *Dějiny školství a pedagogiky v Československu*. Brno, 1971.
- MOLLINOVÁ, Z.: Učební pomůcky odborné školy pro ženská povolání v Přerově. In: *K dějinám didaktických pomůcek na českých školách*. Přerov, Okresní vlastivědné muzeum J. A. Komenského 1988, s. 68.
- Morgenstern Paní Volfové: Přerovská rodačka. *Nové Přerovsko*, 3. 11. 1992, s. 5.
- Protest zastupitelstva města Přerova proti zrušení učitelského ústavu v Přerově. *Obzor*, 25. 6. 1926, s. 1.
- *Přerov*. Povídání o městě. Přerov, 2000.
- ŠTVERÁK, V.: *Stručné dějiny pedagogiky*. Praha, 1983.
- VESELÁ, Z.: *Vývoj české školy a učitelského vzdělání*. Brno, 1992.

RESUMÉ

Bakalářská práce se zabývá vývojem přerovského pedagogického školství v první polovině 20. století. Pro vznik práce bylo důležité důsledné prostudování veškerých pramenů a literatury, které nás informují o učitelském ústavu a Veřejné odborné škole pro ženská povolání v Přerově, a jejich přehledné zpracování. Snažila jsem se vytvořit ucelenou práci o vzniku, vývoji a následném zániku obou škol.

Práce je rozčleněna do pěti kapitol. První kapitola je věnována historii města Přerova. Druhá kapitola shrnuje poznatky o obecném vývoji českého školství se zaměřením na sledovanou problematiku. Třetí kapitola pojednává o vývoji přerovského školství od jeho počátků do roku 1950. V pořadí čtvrtá kapitola se zabývá Soukromým ústavem ku vzdělávání učitelek v Přerově a na ni navazuje kapitola pátá, která je věnována Veřejné odborné škole pro ženská povolání v Přerově. Obě kapitoly jsou dále členěny na podkapitoly, ve kterých zmiňuji důležité události ve vývoji škol a informace o učitelském sboru a žácích.

Doufám, že moje práce bude zajímavá a přínosná nejen pro studenty se zájmem o historii, ale také pro širší veřejnost.

SUMMARY

This bachelor thesis concerns the development of teachers' education in Přerov in the first half of 20th century. The thesis works with all available sources informing about training school and Public Vocational School For Female Occupation in Přerov. It gives the complete view of focus on rise, development and the end of both schools.

This thesis is divided into five chapters. In the first chapter I write about the history of the town Přerov. The second chapter describes the situation in the Czech educational system. The following one concerns the educational system in Přerov. The fourth chapter is about training school and the last chapter is about Public Vocational School For Female Occupation in Přerov. Both of them are divided into subheads where we can read about important events and information about teachers and pupils.

I hope that my thesis will be the contribution to the students who like history and also to the general public.

PŘÍLOHY

- Příloha č. 1:** Seznam učitelů přerovského učitelského ústavu v letech 1907–1928.
- Příloha č. 2:** Protest zastupitelstva města Přerova proti zrušení učitelského ústavu v Přerově.
- Příloha č. 3:** Seznam učitelů Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově v letech 1919–1949.
- Příloha č. 4:** Pamětnice Marta Venclíková Lakomá.
- Příloha č. 5:** Poloha města Přerova.
- Příloha č. 6:** Mapa města Přerova.
- Příloha č. 7:** Učitelský ústav v roce 1911.
- Příloha č. 8:** Současný vzhled budovy.
- Příloha č. 9:** Průmyslová škola ve 40. letech 20. století.
- Příloha č. 10:** Současný vzhled průmyslové školy.
- Příloha č. 11:** Nová budova odborné školy pro ženská povolání.
- Příloha č. 12:** Současný vzhled pedagogické školy.
- Příloha č. 13:** Vysvědčení Marty Venclíkové Lakomé.

Textové přílohy:

Příloha č. 1: Seznam učitelů přerovského učitelského ústavu v letech 1907–1928.

(In: Výroční zprávy státního koedukačního ústavu v Přerově z let 1907–1928.)

Číslo	Příjmení, jméno	Vyučované předměty	Působil od-do
1.	Appeltovej, Růžena		1909–1911
2.	MUDr. Armová Široká, Marie	hygiena	1926–1928
3.	Bayer, František	český jazyk, německý jazyk, těsnopis	1918–1919, 1926–1927
4.	Beníšek, Eduard	fyzika, přírodopis, hra na housle a klavír	1907–1922, 1926–1927
5.	Bezloja, Alois	matematika, fyzika	1912–1918
6.	Boček, Petr	zeměpis, dějepis	14. 4. – 28. 6. 1926
7.	PhDr. Bořecký, Karel	český jazyk, německý jazyk	1907–1908, 1912–1913, 1926–1927
8.	Dr. Březina, Jan	matematika, fyzika	1910–1911
9.	Čapková, Zdeňka	kreslení	1920–1921
10.	Čmejrek, Eduard	náboženství	1907–1908
11.	Drozd, Karel	kreslení, tělocvik	1914–1919
12.	Ertl, Jan	náboženství	1920/21–1925/26
13.	Ferenc, Jindřich	zpěv a hudba	1. 2. – 28. 6. 1922
14.	Fiala, Josef	kreslení	28. 11. 1925 – 31. 1. 1926
15.	Fiedlerová, Bohumila	český jazyk, dějepis, pedagogika, zeměpis, tělesná výchova	1912–1925
16.	Frantík, Matouš	dějepis	I. pololetí 1911/12
17.	Friedl, Antonín	zeměpis, dějepis a pedagogika	1907–1910
18.	Hainer, Vojtěch	přírodopis	1921/22–1923/24
19.	Hodek, Ladislav	latina, německý jazyk	14. 4. – 28. 6. 1926

20.	PhDr. Hoffmann, Vilém	německý jazyk, dějepis, zeměpis	1927–1928
21.	Homolová, Amálie	ruční práce	1908–1909
22.	Horáčková, Otilie	metodika	II. pololetí 1912/13
23.	Inderka, Jan	německý jazyk	1912–1913
24.	Dr. Jahn, Jiljí	český jazyk	1908–1909
25.	Kadlec, Otto	tělesná výchova	1921/22–1923/24, 1927/28
26.	Kantor, Richard	pedagogika	II. pololetí 1911/12 – I. pololetí 1912/13
27.	Karasová, Marie	ruční práce	1907–1908
28.	Kavka, František	krasopis, počty a měřictví	1907–1911
29.	Köpplová Blechová, Ida	německý jazyk, francouzský jazyk	1909–1911
30.	Kottík, Ludvík		1910–1912
31.	Kovalík, Antonín	dějepis, zeměpis	1925–1926
32.	Kovanda, Stanislav	matematika, fyzika	duben 1915 – 14. 5. 1919
33.	Kozánek, Bedřich	zpěv	1907–1908
34.	Králíček, Martin	matematika, fyzika, těsnopis	1913/14–1925/26, 1927–1928
35.	Krejčová, Josefa	metodika	16. 5. – 30. 6. 1919
36.	Krs, Bohumil	kreslení, modelování	1927–1928
37.	Kříbek, Josef	matematika, fyzika	1912–1913
38.	Kubáček, Alois	český jazyk, filozofie	14. 4. - 30. 9. 1926
39.	ThDr. Kubíček, Metoděj	náboženství	1908–1919
40.	Kučera, František	kreslení	1911 – I. pololetí 1914/15, 1918–1920
41.	Leypoldová, Marie	ruční práce	1912–1928
42.	Dr. Macků, Jan	přírodopis	1908/09–1912/13

43.	Mervart, František	polní hospodářství	1923–1924
44.	MUDr. Miták, František	tělověda a zdravotvoda	1912–1915
45.	Mrazík, Jan		1910–1911
46.	Nechvátalová Smyčková, Eliška	kreslení	1. 2. 1926–1928
47.	Neoral, Josef	český jazyk	II. pololetí 1911/12
48.	Nešpor, Václav	český jazyk, německý ja- zyk	1919–1920
49.	Nevrkla, Rudolf	český jazyk, německý ja- zyk	1919/20 – 1. 3. 1922
50.	Niederle, Marcel	kreslení, modelování	15. 9. – 29. 11. 1925
51.	Odstrčil, František	německý jazyk, pedagogi- ka	II. pololetí 1911/12–1925/26
52.	MUDr. Oščádal, Bohumil	tělověda, zdravotvoda	1907/08–1911/12, 1915/16, 1. 2. – 6. 11. 1919
53.	Oščádalová, Milo- slava	tělesná výchova	1920–1921
54.	Parýzek, Stanislav	hra na housle	1927–1928
55.	Polák, František	německý jazyk	1907–1908
56.	Prahl, Jan	matematika, geometrie	II. pololetí 1926/27
57.	Psota, Jaroslav	ruský jazyk	I. pololetí 1919/20
58.	Dr. Raštica, Václav	polní hospodářství	1926/27–1927/28
59.	RNDr. Rozhold, Josef	přírodopis, zeměpis	1. 10. 1924–1925/26
60.	Řezáč, Bohumil	český jazyk, francouzský jazyk	I. pololetí 1922/23
61.	PhDr. Sechovský, Hynek	matematika, fyzika	1926–1927
62.	Silnoušek, Pavel	tělesná výchova	1927–1928
63.	Simek, Bohumír	dějepis, zeměpis, pedago- gika	1926/27–1927/28
64.	Skála, Stanislav	český jazyk, francouzský jazyk	1921/22–1927/28
65.	Smutný, Bohumil	německý jazyk	1908–1909
66.	Sodomka, Bohumil		1911–1912

67.	Sojka, Ludvík	kreslení	1907–1911
68.	Sommer, František	kreslení, modelování	1921/22–1924/25
69.	Souček, Jaromír	chemie	1908–1911
70.	Spáčil, Josef	počty a měřictví	1907–1908
71.	Dr. Staněk, Josef	český jazyk, německý jazyk, těsnopis	1919–1920
72.	Stejskal, Vojtěch	těsnopis	1907–1911
73.	Stibůrek, Kryštof	přírodopis	1926/27–1927/28
74.	Stojan, František		1921/22–1926/27
75.	Šetka, František	český jazyk	1927–1928
76.	MUDr. Šír, Bernard	školní lékař	16. 11. 1919–1924/25
77.	Šťastný, Břetislav	hudba a zpěv	1922/23–1926/27
78.	Šverdík, Oskar		1. 1. – 28. 2. 1919
79.	Uiberlayová, Milena	tělesná výchova	1927–1928
80.	Vališ, Josef		1912–1913
81.	Vaněk, Ferdinand	zpěv	1908 – duben 1915
82.	Vanýsek, Rudolf		1. 1. – 28. 2. 1919
83.	Večeřa, Karel	tělocvik	1907–1909
84.	Vernerová, Otilie	francouzský jazyk	1907–1908
85.	Veselý, Vincenc	český jazyk, krasopis, němčina	II. pololetí 1911/12–1918/19
86.	Vyplelová, Růžena		1911–1912
87.	MUDr. Vysloužil, František	zdravověda	1925–1926
88.	Zadrazil, Čeněk	matematika, geometrie	I. pololetí 1926/27
89.	Zapletalová, Marta	zpěv	1919/20 – 1. 2. 1922
90.	Záveský, Václav	chemie, matematika, fyzika	1926–1927

91.	MUDr. Zelenka, Josef	tělověda a zdravotvěda	1916/17 – 1. 2. 1919
92.	Zvěřina, Fidelius		1926–1927
93.	Źalud, Stanislav	zpěv	1927–1928

Příloha č. 2: Protest zastupitelstva města Přerova proti zrušení učitelského ústavu v Přerově. (In: *Protest zastupitelstva města Přerova proti zrušení učitelského ústavu v Přerově. Obzor, 25. 6. 1926, s. 1.*)

„Obětavostí učitelstva a občanstva města Přerova byl zřízen v Přerově za pomoci pana presidenta republiky dra. T. G. Masaryka, tehdy říšského poslance učitelský ústav, který teprve nedávno byl předán do správy státní.

Město Přerov zřídilo nákladnou budovu a smlouvou převzalo povinnost opatřovati i další místnosti a poskytovat další potřeby podle volného uvážení státních úřadů školských a tuto svou povinnost vždy také plnilo, vystavěví pro učitelský ústav vhodnou a všem moderním požadavkům vyhovující budovu a jsou ochotno i k dalším úpravám, kdyby školskou správou státní byly žádány.

Počet přihlášek kandidátů do tohoto ústavu nasvědčuje tomu, že ústavu tohoto jest v Přerově naléhavá potřeba.

Polohu pro takový ústav má Přerov takovou jako žádné jiné město moravské. Učitelský ústav byl dosud jediným středním ústavem v Přerově, kam dívky měly přístup, což při složení obyvatelstva města Přerova, jako města s obyvatelstvem většinou nezáměrným, jest nutno zvláště zdůrazniti.

Přes to rozhodlo ministerstvo školství a národní osvěty, že učitelský ústav má býti přeložen okamžitě z Přerova do Znojma.

Ministerstvo učinilo své rozhodnutí až v poslední chvíli bez jediného slova zprávy ostatním zúčastněným činitelům, bez jakéhokoliv jednání s městem Přerovem a bez jednání se zakladatelkou tohoto ústavu, jímž jest spolek Pokrokové dívčí pedagogium v Přerově.

Zastupitelstvo města Přerova sledujíc roztrpčení v občanstvu protestuje svým dnešním jednomyslným usnesením proti opatření ministerstva školství a národní osvěty o přeložení učitelského ústavu z Přerova, poněvadž co do formy stalo se toto opatření způsobem město Přerov ponižujícím a v demokratické republice nevhodným, a věcně bylo jím bezdůvodně těžce ublíženo kulturním zájmům města Přerova i celé střední Moravě, a obrací se k ministerstvu školství a národní osvěty s prosbou, aby učiněné opatření bylo odvoláno a učitelský ústav v Přerově ponechán, obrací se také na ostatní veřejné činitele, kteří mohou v této věci spolupůsobiti, se žádostí o jejich účinnou pomoc.“

Příloha č. 3: Seznam učitelů Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově v letech 1919–1949. (In: SOkA Přerov: Fond VOŠŽP, i. č. 1, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34.)

Číslo	Příjmení, jméno	Vyučované předměty	Působil od–do
1.	Abrahamová, Anna	český jazyk, dějepis	I. pololetí 1948/49
2.	Ambroz, Jaroslav	matematika	1948–1949
3.	Audová Petřů, Marie	vychovatelství, šití prádla, spravování prádla, kreslení střihů, vyšívání, nauka o látkách	1942/43–1943/44
4.	Bajerová, Věra	nauka o domácím hospodářství, nauka o potravinách, vaření, tělesná výchova	1943–1944
5.	Bartoňová, Danuše	kreslení, nauka o domácím hospodářství	I. pololetí 1942/43
6.	Bayerová, Marie	český jazyk, písemnosti, nauka o umění, občanská nauka, počty, tělesná výchova, dějiny vzdělanosti, dějepis	1924/25–1948/49
7.	Bejvlová, Olga	zpěv	1932/33–1935/36
8.	Bořecká, Zdeňka	český jazyk, německý jazyk, dějiny vzdělanosti, živnostenské písemnosti a zákony	1939–1940
9.	Burianová, Bohumila	nauka o domácím hospodářství, nauka o potravinách, vaření	1940/41–1941/42
10.	Císařová, Libuše	šití šatů, kreslení střihů	1946/47–1947/48
11.	Čapková, Zdenka	kreslení, tělesná výchova	1919/20–1920/21
12.	Čermák, Vladimír	přírodověda	1946/47–1948/49
13.	Čermáková, Zdeňka	vychovatelství, německý jazyk, tělesná výchova, počty a účtování	1936/37–1948/49
14.	Černošková, Jarmila	vaření, domácí hospodářství	1927/28 – 1. 2. 1933
15.	MUDr. Dědek, Vojtěch	tělověda	1948–1949
16.	Dostálová Hýblová, Jiřina	český jazyk, německý jazyk, dějiny vzdělanosti	1940/41 – I. pololetí 1941/42
17.	Duda, Jan	český jazyk, dějepis, zeměpis, občanská nauka	II. pololetí 1948/49
18.	Dvořáčková, Zora	tělesná výchova, nauka o látkách, šití šatů, kreslení střihů	1943–1944
19.	Dvořáková, Růžena	šití šatů, nauka o látkách a krojích	1922/23–1925/26
20.	Faimanová, Emilie	paličkování	1921/22–1924/25
21.	Faimanová, Marie	paličkování	1928–1929
22.	Felklová, Marie	kreslení, vyšívání	1938–1939

23.	Fialová Krčmová, Božena	šití prádla, spravování prádla, kreslení střihů, vyšívání, nauka o látkách	1937/38–1948/49
24.	Filková, Zdeňka	kreslení	II. pololetí 1941/42
25.	Florová, Štěpánka	šití šatů	1923/24–1924/25
26.	Fryštická, Marie	vychovatelství, zpěv	1920/21–1922/23
27.	Gajdušková, Josefa	šití prádla, tělesná výchova	1920/21–1922/23
28.	Gardavská Šormová, Jarmila	šití šatů, kreslení střihů, vyšívání, nauka o látkách, tělesná výchova	1934/35–1943/44
29.	Gečanová, Božena	tělesná výchova, šití šatů, kreslení střihů, vyšívání, nauka o látkách	1942/43–1943/44
30.	Hájková, Marie	francouzský jazyk	1919–1920
31.	Hamerská, Marie	zpěv	1920–1921
32.	Haufová Babáková, Anděla	šití prádla	1919–1920
33.	Hauková, Květa	ruský jazyk	1947–1948
34.	Havelka, František	matematika	1948–1949
35.	Havelková, Marie	šití prádla, kreslení střihů, vyšívání, nauka o látkách	1935/36–1936/37
36.	Holubová, Marie	vaření	1923–1924
37.	Horáková, Libuše	vychovatelství, vyšívání, hospodářská cvičení, kreslení střihů, šití šatů	1946/47–1948/49
38.	Hrdličková, Anežka	kreslení, vyšívání	1939/40–1948/49
39.	Chmelařová, Josefa	český jazyk a písemnosti	1919/20–1920/21
40.	Chrповá, Zdeňka	kreslení, vyšívání	1924–1925
41.	PhDr. Jahn, Jan	český jazyk	1948–1949
42.	Jarolím, Jan	hudební výchova	II. pololetí 1945/46–1948/49
43.	Jarolímková, Anna	počty, účetnictví, zdravotní věda	1919–1920
44.	Jašová, Jarmila	vaření, vychovatelství, domácí hospodářství, nauka o potravinách, tělesná výchova, péče o dítě	1935/36–1938/39
45.	Jelínek, Bedřich	kreslení	II. pololetí 1931/32–1937/38
46.	Kádnerová, Anna	kreslení, šití šatů, kreslení střihů, vyšívání	II. pololetí 1942/43
47.	Ing. Kalabis, Jan	počty, účetnictví	1931/32–1933/34
48.	Kalousková, Anna	šití šatů	1928–1929
49.	Karlíček, Miroslav	počty a účetnictví	1922–1923
50.	Kirchdorferová, Jarmila	šití šatů	1926–1927
51.	Kňourková, Růžena	šití prádla, vyšívání, kreslení	II. pololetí 1925/26–1934/35
52.	Kobrová, Běla	kreslení	1920–1921

53.	Kobyláková, Marie	vaření, domácí hospodářství, nauka o potravinách, počty, vychovatelství a zdravotní věda	17. 2. – 15. 3. 1937
54.	Kočara, František	dějepis, zeměpis	1948–1949
55.	Kohoutková, Božena	dějiny vzdělanosti, český jazyk, tělesná výchova, vlastivěda, dějepis	1945/46–1947/48
56.	Körnerová, Věnceslava	šití šatů, kreslení střihů, vyšívání, nauka o látkách	1938–1939
57.	Kostíková, Anna	zpěv	1926/27–1927/28
58.	Kostíková, Jarmila	český jazyk, ruský jazyk, občanská a politická výchova	1945/46 – I. pololetí 1947/48
59.	Kořátková, Jarmila		1924–1925
60.	MUDr. Koukal, Antonín	zdravotní věda	1948–1949
61.	Králíková, Helena	počty, účetnictví, německý jazyk, zpěv	1935/36–1938/39
62.	Krčmová, Terezie	vaření	II. pololetí 1922/23
63.	Křístková, Miluše	vaření, hospodářská cvičení	1948–1949
64.	Křížková, Jiřina	kreslení, vyšívání	1930–1931
65.	Křížová, Růžena	vaření	1926/27 – I. pololetí 1929/30
66.	Kvasnica, Ludvík	ruský jazyk	1948–1949
67.	Kvasničková, Eliška	občanská a politická výchova	II. pololetí 1947/48 – I. pololetí 1948/49
68.	Leitnerová, Marie	šití šatů	II. pololetí 1930/31
69.	Lišková, Vlasta	tělesná výchova, občanská nauka, vychovatelství, vyšívání, nauka o látkách, kreslení, zdravotní nauka, šití prádla, kreslení střihů	1948–1949
70.	Ing. Ludvíková, Božena	počty, občanská nauka, německý jazyk, účetnictví, životnostenké písemnosti	1934–1935
71.	Machovcová, Olga	kreslení střihů, šití šatů, vyšívání, nauka o odívání	1947/48–1948/49
72.	Maršovská, Berta	zpěv	1921–1922
73.	Mencáková, Marie	šití prádla	1929–1930
74.	Mikulášek, Josef	přírodověda, chemie	1948–1949
75.	Mikulášová, Marie	vyšívání, kreslení	I. pololetí 1925/26
76.	Mikulíčková, Jana	počty, kreslení, zpěv, tělesná výchova, účetnictví	1923/24–1926/27
77.	Míšková Vosáhlová, Julie	šití šatů	1920/21–1922/23
78.	Mrtková, Magda	vychovatelství, tělesná výchova, šití šatů, kreslení střihů na šaty, vyšívání, nauka o látkách	1945–1946
79.	Navrátilová, Jiřina	šití a spravování prádla, tělesná výchova, kreslení, vyšívání	1945–1946

80.	Nečasová, Vlasta	šití šatů, kreslení střihů, vyšívání	1. 5. – 28. 6. 1937
81.	Neradová, Věra	nauka o potravinách	II. pololetí 1942/43
82.	Nováčková, Daniela	nauka o potravinách, vaření, domácí hospodářství	1946/47–1947/48
83.	Nováková, Marie	šití šatů, vyšívání, nauka o kroji, nauka o látkách	1925/26–1948/49
84.	Novotná Vaňková, Marie	tělesná výchova, šití šatů, kreslení střihů na šaty, vyšívání, nauka o látkách	1945–1946
85.	Novotný, Ludvík	filosofická propedeutika	1948–1949
86.	Osladilová, Drahomíra	německý jazyk, vychovatelství, zdravotvěda a péče o dítě	1942/43–1943/44
87.	Oščádalová, Miloslava	tělesná výchova	1920–1921
88.	Peluhová, Miluše	nauka o domácím hospodářství, nauka o potravinách, vaření	1945/46–1947/48
89.	Poislová, Marie	vychovatelství, kreslení, šití a spravování prádla, kreslení střihů na plátno, vyšívání	II. pololetí 1945/46
90.	Poláková, Marie	český jazyk, počty, občanská nauka, nauka o umění, zdravotvěda, vychovatelství, péče o dítě	1919/20 – listopad 1928/29
91.	Princová Šafránková, Anežka	zpěv	1928–1929
92.	Prokúpková Šuránková, Otýlie	šití šatů	1930–1931
93.	Prystaš, Dmitrij	ruský jazyk	II. pololetí 1945/46
94.	Pšotová Štosová, Magda	modistství	1923/24–1935/36
95.	Racková, Zdeňka	vaření, nauka o potravinách	1948–1949
96.	Richtrová, Františka	německý jazyk	II. pololetí 1923/24
97.	Rittichová, Anna	šití prádla, nauka o látkách, kreslení, vyšívání	1919/20 – 1. 11. 1927
98.	Rödřová Nevoralová, Věra	dějiny vzdělanosti, vychovatelství, německý jazyk, český jazyk	1934/35–1938/39
99.	Rosamová, Jitka	šití šatů	1929/30–1933/34
100.	Rozholdová, Františka	počty, vychovatelství, zdravotvěda, péče o dítě	1926/27–1930/31
101.	Schreyerová, Marie	šití šatů, vyšívání, kreslení, nauka o látkách, tělesná výchova	1925–1926
102.	Sklenářová, Marie	počty, účetnictví	1921–1922

103.	Slaměnková, Květa	tělesná výchova, zpěv, český jazyk, vychovatelství, občanská nauka, německý jazyk, zdravotní péče o dítě, ruský jazyk	1939/40–1948/49
104.	Smejkalová Charvátová, Alena	vychovatelství, tělesná výchova, šití šatů, kreslení střihů na šaty, vyšívání, nauka o látkách	1945/46–1946/47
105.	Smrčková, Vlasta	šití prádla, spravování prádla, kreslení střihů na plátno, vyšívání, nauka o látkách	1927/28 – I. pololetí 1948/49
106.	Sommerová, Milada	šití šatů, kreslení střihů, vyšívání, nauka o látkách, tělesná výchova	1934/1935 – 1. 3. 1937
107.	Somrová, Anežka	šití, vyšívání, kreslení, tělesná výchova	1921–1922
108.	Stibůrek, Krištof	biologie	II. pololetí 1948/49
109.	Studeníková, Olga	šití šatů a modistství, kreslení střihů, vyšívání, nauka o látkách	1936/37 – I. pololetí 1941/42
110.	Svoboda, František		1923/24–1924/25
111.	Svobodová, Žofie	kreslení, vyšívání	1. 5. 1928 – 1929/30
112.	Šafař, Antonín	český jazyk	II. pololetí 1948/49
113.	Šestáková, Marie	německý jazyk	1921/22–1927/28
114.	Šestáková, Natálie	šití šatů	1929/30–1931/32
115.	Šimáčková, Zdeňka	zdravověda a nauka o výživě, nauka o potravinách, domácí hospodářství, vaření, hospodářská cvičení	1947/48–1948/49
116.	Šimková, Irena	zpěv	1940/41 – I. pololetí 1945/46
117.	MUDr. Šír, Bernard	zdravověda	1920/21–1921/22
118.	Štoudová, Marie	vaření	I. pololetí 1922/23
119.	Šubrtová, Marta	šití šatů a modistství, kreslení střihů na šaty, vyšívání, nauka o látkách	1928/29–1948/49
120.	Šustová, Vlasta	vaření, domácí hospodářství, nauka o potravinách	1925–1926
121.	Tesař, Jan	občanská nauka, zeměpis	1948–1949
122.	Úlehlová, Anna	šití šatů, kreslení střihů, vyšívání, nauka o látkách	II. pololetí 1931/32
123.	Větyšková, Antonie	šití šatů, kreslení střihů, vyšívání, nauka o látkách	1937–1938
124.	Vítková, Anna	šití šatů, vyšívání, tělesná výchova	1925/26–1927/28
125.	Vlachová, Julie	český jazyk, dějiny vzdělanosti, občanská nauka, vychovatelství, zdravotní péče o dítě	1929/30–1933/34

126.	Votrubová, Marie	počty, účetnictví, kreslení	1927/28 – II. pololetí 1929/30
127.	Vránová, Marie	zpěv	II. pololetí 1928/29–1931/32
128.	Vrzalová, Jaroslava	vaření, hospodářská cvičení, vychovatelství, zdravotověda a péče o dítě	II. pololetí 1929/30–1948/49
129.	Výšková, Marie	vaření a domácí hospodářství	1924–1925
130.	Zapletalová, Marta	zpěv	1919–1920
131.	Zapletalová, Zdeňka	vychovatelství, nauka o domácím hospodářství, nauka o potravinách, vaření	1939–1940
132.	Zlatníková, Jarmila	dějepis	1948–1949

Příloha č. 4: Pamětnice Marta Venclíková Lakomá. (záznam učiněn 1. 4. 2010)

Paní Marta Venclíková Lakomá se narodila 15. dubna 1922 v Tovačově, jako první ze tří dětí manželů Venclíkových. Vychodila Obecnou školu v Tovačově a po třech letech měšťanské školy dívčí navštěvovala jednoroční učební kurz při měšťanské škole chlapecké taktéž v Tovačově. Dívky se zde kromě běžných vyučovacích předmětů učily předmětům odborným jako např. vaření a šití.

Vyšívání a šití bylo její velkou zálibou, a proto když se rozhodovala pro střední školu, zvítězila Veřejná odborná škola pro ženská povolání v Přerově. Paní Lakomá školu navštěvovala ve školním roce 1937/38, kdy byla žákyní třídy I. B. Do druhého ročníku z rodinných důvodů nenastoupila. Rok strávený na přerovské škole byl pro ni rokem šťastným a vzpomíná na něj velmi ráda.

Vzpomínka na Veřejnou odbornou školu pro ženská povolání v Přerově:

O prázdninách roku 1937 se konal zápis do I. ročníku Veřejné odborné školy pro ženská povolání v Přerově. Spolu s dalšími 35 dívkami jsem byla přijata do I. B třídy dvouleté ženské odborné školy.

Naše škola se nacházela v Havlíčkově ulici, v pěkné školní budově, postavené krátce před první světovou válkou. V přízemí a v prvním poschodí se nacházela průmyslová škola a ve druhém poschodí budovy sídlila naše škola. Paní ředitelka Marie Bayerová se velmi snažila o to, aby pro naši školu byla postavena nová budova, protože zde nebyl dostatek místa pro obě školy. I když jsme všichni byli v jedné budově, chlapce z průmyslové školy jsme vůbec nepotkávaly, protože to by paní ředitelka nedovolila.

Naší třídní učitelkou byla Božena Fialová Krčmová, která nás učila šití, vyšívání a nauce o látkách. Paní ředitelka Bayerová vyučovala jazyku českému, byla velice přísná a měly jsme z ní respekt. V jejích hodinách bylo slyšet spadnout špendlík na podlahu. Další paní učitelka, která mi utkvěla v paměti, byla Zdeňka Čermáková. Učila nás německý jazyk a byla jen o pár let starší než my.

Mezi mé nejoblíbenější předměty patřilo vyšívání. Můj tatínek mi často říkával: „Už zase knutluješ? Zkazíš si oči.“ Ted' je mi skoro devadesát a bez brýlí se většinou obejdu. Ve třídě jsme byly výborná parta, často jsme se potom scházely. I když jsem na škole strávila pouze jeden rok, mám i přesto spoustu nádherných vzpomínek.

Obrazové přílohy:

Příloha č. 5: Poloha města Přerova. (Mapa Přerova [online]. [cit. 2010-3-30].
Dostupný z WWW: <<http://www.mapy.cz>>.)

Příloha č. 6: Mapa města Přerova - 1. učitelský ústav, 2. průmyslová škola,
3. pedagogická škola. (Tamtéž.)

Příloha č. 7: Učitel'ský ústav v roce 1911. (In: BAYER, F.: Bayerův ilustrovaný průvodce Přerovem. Přerov, 1911.)

Příloha č. 8: Současný vzhled budovy. (In: Autor)

Příloha č. 9: Průmyslová škola ve 40. letech 20. století. (Ve 2. poschodí budovy se nacházela odborná škola pro ženská povolání.)

(In: Muzeum Komenského v Přerově, oddělení společenských věd, ev. č. F 325.)

Příloha č. 10: Současný vzhled průmyslové školy. *(In: Autor)*

Příloha č. 11: Nová budova odborné školy pro ženská povolání.

(In: Soukromý archiv Jiřího Rosmuse.)

Příloha č. 12: Současný vzhled pedagogické školy. (In: Autor)

Příloha č. 13: Vysvědčení Marty Venclíkové Lakomé.

(In: Soukromý archiv Marty Venclíkové Lakomé.)

ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA.

Věřejná (Soukromá*) odborná škola pro ženská povolání
v Prerově

*) Právo veřejnosti uděleno vynesením ministerstva školství a národní osvěty ze dne 2. června 1921, č. j. 25.175/21
Číslo kat. 29 Dvouletá ženská odborná škola. Školní rok 1934/35
První ročník.

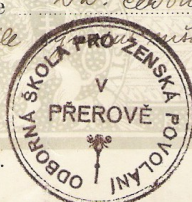
Vysvědčení.

Marta Venclíková
narozena dne 15. dubna 1922 v Novácku
v zemi Moravskoslezské, vychodila ve školním roce 1934/35
první ročník dvouleté ženské odborné školy a byla posouzena takto:
Chování: velmi dobře

Předměty povinné:	
Jazyk vyučovací	<u>dobry</u>
Dějiny vzdělanosti	<u>chvalitebny</u>
Vychovatelství	<u>chvalitebny</u>
Počty a účtování	<u>chvalitebny</u>
Kreslení	<u>chvalitebny</u>
Šití prádla	<u>chvalitebny</u>
Spravování prádla	<u>chvalitebny</u>
Kreslení stříhů na prádlo	<u>vyborny</u>
Vyšívání a práce ozdobné	<u>vyborny</u>
Nauka o látkách (v I. běhu)	<u>chvalitebny</u>
Nauka o domácím hospodářství (v I. běhu)	<u>vyborny</u>
Nauka o potravinách	<u>vyborny</u>
Vaření	<u>chvalitebny</u>
Tělocvik <u>Branná gymnastika tělesná</u>	<u>chvalitebny</u>
Zpěv	<u>vyborny</u>
Předměty nepovinné:	
<u>řezba dřevěná</u>	<u>dobry</u>
Celkový výsledek vyučovací: <u>chvalitebny</u>	

Počet zameškaných hodin vyučovacích za celý školní rok: 228, z nich neomluveno: .....
Žákyne tato ..... může postoupiti do druhého ročníku.

V Prerově dne 2. června 1935
Podpis ředitelky (ředitelky) nebo správce (správkyně) školy: Mari Dajčerová
Podle ..... Bož. Chalová - Rečková
třídní učitel(ka).

Č. 542-35. — Všechna práva vyhrazena. 1936. — 2-1434. /.

